Spedizione in abbonamento postale. — Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXXV., št. 183 | V Ljubljani, sreda 12. avgusta 1942-XX | Cena 50 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir, za inozemstvo 15.20 lir

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Intensa attività aerea

16 velivoli inglesi abbattuti — Distruzione di mezzi blindati nemici

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 11 agosto il seguente bollettino di guerra n. 805:

Mezzi blindati nemici che tentavano di avvicinarsi alle nostre linee sono stati respinti, qualcuno distrutto.

Intensa fattività aerea, la RAF perdeva in combattimento ad opera della caccia tedesca 9 apparecchi.

Durante una incursione le batterie contraeree della piazza di Tobruk hanno abbattuto due velivoli britannici: uno è caduto presso il forte Pilastrino e un altro presso Sidi Barrani, due componenti degli equipaggi sono stati catturati.

Contro gli aeroporti maltesi sono proseguiti le azioni di bombardamento dell'aviazione dell'Asse: quattro «Spitfire» risultano distrutti in duelli aerei.

Un nostro sommergibile non è tornato alla base.

Le famiglie dell'equipaggio sono state informate.

Nel Mediterraneo centrale cacciatori di scorta ad un nostro convoglio hanno prontamente attaccato due ricognitori avversari uno dei quali è precipitato in mare nei pressi di Prevesa.

Živahne letalske akcije

16 angleških letal sestreljenih — Mnogo sovražnih tankov uničenih

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 11. avgusta naslednje 805. vojno poročilo:

Sovražna oklopna vozila, ki so se skušala približati našim bojnim črtam, so bila odbita, nekatera izmed njih pa uničena.

Živahno je bilo letalsko delovanje: nemški lovci so sestrelili v spopadih 9 britanskih letal.

Med letalskim napadom na Tobruk so protiletalske baterije sestrelile 2 britanski letali. Eno je treščilo na tla pri utrdbi Pilastrino, drugo pa pri Sidi Baraniju; zajeta sta bila 2 člana posadk.

Letalstvo osi je nadaljevalo bombardiranje letališč na Malti. V letalskih dvobojih so bila uničena 4 letala tipa »Spitfire«.

Neka naša podmornica se ni vrnila na svoje oporišče. Družine članov posadke so bile obveščene.

V srednjem Sredozemlju so lovci v spremstvu našega konvoja takoj napadli 2 sovražni izvidniški letali, katerih eno je padlo v morje v bližini Prevese.

General Ettore Bastico povišan v maršala

Rim, 11. avg. s. Armadni general Ettore Bastico, vrhovni poveljnik Oboroženih sil v italijanski severni Afriki, je bil za vojne zasluge povišan v čin maršala Italije.

Ime novega maršala je in bo ostalo zvezano z nekaterimi najbolj slavnimi dogodki v naši vojni. Kot vrhovni poveljnik Oboroženih sil v Egeju je organiziral obrambo Egejskih otokov tako učinkovito, da jih je pretvoril v nenapadljivo oporišče in odlično oporišče za naša napadalna sredstva v vzhodnem Sredozemskem morju. Nato je bil imenovan za vrhovnega poveljnika v Afriki. V drugi cirenaiški bitki in v bitki, ki je v teku zdaj na egiptskem ozemlju, je maršal Bastico kot zvesti tolmač Ducejevih navodil in v popolni edinosti misli in akcije z maršalom Rommelom znova izpričal svoje izredne sposobnosti šefa in organizatorja.

Izredno visoki čin, ki mu je bil sedaj podeljen, je simbolična nagrada tudi za vse borce osi, ki so ponesli v vroči afriški klimi, ob telesnem odporu, taktični sposobnosti in neprimerljivem duhu požrtvovanja znamenja zmage tako globoko onstran sovražnih mej.

Barikade v Indiji

Z največjim terorjem skušajo Angleži zadušiti splošni upor, ki se vedno bolj širi

Bangkok, 11. avg. s. Iz Indije prihajajoče vesti kažejo na vedno resnejši položaj v tej državi. V Bombej je prišlo na stotine policijskih agentov iz sosednih okrožij. Čete so močno podpirale policijo in so ob raznih prilikah tudi one uporabile orožje. Doslej je bilo 7 mrtvih in 12 ranjenih. Demonstranti so ponovno skušali ustaviti promet z barikadami ter so napadli policijo s kamenjem. Neredi se nadaljujejo z vedno večjo silo. Včeraj je bilo 16 mrtvih in 114 ranjenih. V Maduri je policija po aretaciji pripadnikov kongresa uporabila orožje proti množici in 3 demonstrante ubila, 22 pa ranila. V Patni je bilo 5 mrtvih in 14 ranjenih v teku spopada med demonstranti in policijo.

Angleži so se razkrinkali

Berlin, 9. avg. s. Angleži so torej vrgli Gandhija v ječo in z njim vse voditelje kongresa ter številne osebnosti indijskega narodnega gibanja ter so uvedli vrsto brutalnih drakonskih mer, s katerimi hočejo in upajo zadušiti voljo 350-miljonskega naroda, ki se je upal preko svojih zastopnikov javno in svečano napovedovati, da hoče biti Indija osvobojena. Vesti o vseh teh merah, pripominjajo v nemškem zunanjem ministrstvu, ne morejo nikogar presenetiti. Pričakovati je bilo, da bo Churchill na glasovanje kongresa odredil odgovor z ustanovitvijo režima brutalne reakcije. Angleži so se popolnoma razkrinkali. Sedaj so na delu pri belem dnevu brez hinavščine in delujejo kakor že večkrat prej v zgodovini, to je s cinično in neusmiljeno brutalnostjo. Vsa sredstva so jim dobra in cvet indijskega boljševiškega rovarjenja se uporablja v obilni meri v borbi proti nacionalistom, ki so krivi, da hočejo neodvisnost in svobodo svoje domovine. Posledice je lahko predvideti: nered, kaos in uničevanje bodo posledice. Toda za Angleže je važno, da postane Indija oporišče za vojno proti Japonski, vse ostalo pa ne šteje. Churchillovo geslo je tudi v Indiji: Po meni — vesoljni potop.

Eden izmed najbližjih sodelavcev indijskega nacionalističnega voditelja Boose je izjavil danes, da bo poslednji ukrep, h kateremu se je zatekla Anglija, samo pospešil veliki revolucionarni proces. Indija bo osvobojena in neodvisna prej, kakor si mislimo. Njen narod je postrojen kakor v bloku za svojimi voditelji in ječe ter bajoneti Angležev gotovo ne bodo mogli preprečiti, kar se mora nujno zgoditi.

Pomemben je zaključek nekega komentarja lista »Montag«. Anglija in Amerika, piše list, sta odprli v Indiji drugo fronto in na tej fronti ima Anglija enega samega zaveznika, to je indijsko komunistično stranko. Očitno je, da pričakuje Churchill znatnih uspehov od rovarskega dela boljševikov. Ti naj bi s svojim delom oslabili indijsko ljudstvo in mu onemogočili nadaljevanje borbe za svobodo in neodvisnost. Toda Churchill se je ponovno zmotil, kakor kažejo dejstva.

Bitka pri Salomonskem otočju v ameriški luči

Nemški komentarji k poročilu admirala Kinga — Ameriški napad je končal s popolnim neuspehom

Berlin, 11. avg. s. Tukajšnji pristojni krogi komentirajo z ironijo poročilo admirala Kinga o letalsko-pomorski bitki pri Salomonskih otokih. Poudarjajo, da je poročilo mojstrsko delo splošnih in brezvsebinskih zabrisanih formulacij. V čast resnice je treba priznati, da so to pot Američani imeli pobudo, kar je že nekaj, toda dejstvo je, da iniciative niso obdržali. Sam admiral je rekel, da je imela iniciativa namen preprečiti sovražniku, da ne bi zopet napadel. Cilj ni bil dosežen, temveč je bilo doseženo zelo verjetno nasprotno. Toda na srečo, kakor je poudrtal King, obveščevalna služba ni dobro delovala in zaradi tega ni bilo mogoče ugotoviti obsega lastnih izgub in izgub, ki so bile zadane Japoncem. Zaradi tega ni bilo mogoče reči, ali ni bilo doseženo nasprotno od tega, kar se je nameravalo doseči, to je oslabljenje japonskih letalsko-pomorskih sil. Zaradi slabega delovanja obveščevalne službe je admiral King lahko zatrdil, da je bila izgubljena sa-

4 lahke edinice. Ni izključeno, da je bila obveščevalna služba prisiljena delovati bolj ali manj neredno in je bilo Kingu s tem omogočeno napovedati vsaj del resničnih izgub, ki, kakor je znano, obsegajo 1 bojno ladjo, 7 križark in 4 rušilce. Bolj srečen je bil morda avstralski ministrski predsednik, ki je izjavil davi, da so bile izgube izravnane z doseženimi uspehi. Ako uspehov ni in o njih ni mogoče ničesar zvedeti, je jasno, da se ne smejo postaviti meje za izgube, piše »Börsenzeitung«.

Kar se je dogodilo pri Salomonskih otokih, to je katastrofalen neuspeh poskusa za napad, je med drugim tudi izredno učinkovit komentar k odločitvam o otvoritvi druge fronte na kontinentu in tudi k včerajšnjim izjavam generala Clarka, poveljnika ameriških čet v Evropi, ki je zaključil svoje izjave sledeče: Čim prej se napade, tem boljše je.

Novi veliki uspehi

Angleška nosilka letal „Eagle" potopljena

Včeraj popoldne jo je torpedirala na Sredozemskem morju nemška podmornica

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 11. avg. s. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje izredno vojno poročilo:

Neka nemška podmornica je potopila danes opoldne v zapadnem Sredozemskem morju s 4 torpedi angleško nosilko letal »Eagle«, ki je plula v močno zaščitenem konvoju.

Rim, 11. avg. s. Angleška nosilka letal »Eagle«, ki jo je danes nemška podmornica potopila v zapadnem Sredozemskem morju, kakor je javilo izredno poročilo nemškega vrhovnega poveljništva, je izpodrivala 22.600 ton. Oborožena je bila z 9 topovi po 122 mm, 4 po 102 mm, 4 po 47 mm, 8 po 40 mm, s 13 protiletalskimi strojnicami in je imela na krovu 21 letal. V mirnem času je imela 850 mož posadke. Nosilka letal »Eagle« je bila zgrajena v Angliji in spuščena v morje kot križarka za republiko Čile z imenom »Almirante Cocrane«. Naknadno je prešla v last Anglije in je bila spremenjena v nosilko letal.

Prodiranje na Kavkazu se nadaljuje

Pri Majkopu so bile sovjetske čete pregnane v hribe — 20 transportnih ladij potopljenih v črnomorskih lukah — Nov velik uspeh nemških podmornic

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 11. avg. Nemško vrhovno poveljništvo objavlja naslednje vojno poročilo:

Na prostoru pri Majkopu je bil sovražnik v več odsekih vržen nazaj v hribe. Od svojih zvez odrezana sovražna skupina je bila uničena. Letalstvo je povečalo svoje napade na umikajoče se sovražne kolone in vkrcevališča v črnomorskih lukah Tamanj, Novorosijsk in Anapa. Pri tem je bilo potopljenih 11 transportnih ladij s skupno 12.700 tonami, devet nadaljnjih ladij pa poškodovanih.

Zapadno od Kalača na tesnem prostoru obkoljena sovražna skupina je pred uničenjem. Na ostali donski fronti samo krajevne borbe, ki so bile samo v nekem po madžarskih četah zasedenem odseku živahnejše. Strmoglavci uspešno podpirajo borbe vojske na kopnem južnozapadno od Stalingrada. Razen tega so bombardirali dve letališči v bližini mesta z bombami najtežjega kalibra. Pri tem je bilo *20* sovjetskih letal uničenih na tleh.

Na prostoru pri Rževu se še vedno razvijajo hude obrambne borbe. Tudi severozapadno od mesta je podvzel sovražnik z novo dovedenimi četami silovite napade, ki pa so bili v vseh odsekih odbiti z junaškim naporom pehotnih in tankovskih oddelkov. Ves dan trajajoči letalski napadi na sovjetske postojanke, topništvo iz zbirališča čet so prinesli občutno olajšanje.

Južno od Ilmenskega jezera in na fronti pri Volhovu je bilo več sovražnikovih napadov deloma s protinapadi zavrnjenih.

Na visokem severu je letalstvo doseglo zadetke na nekem letališču v zalivu Kola in na topniške postojanke zapadno od murmanske železnice. Nočni napadi letalstva so bili usmerjeni proti oskrbovalnim zvezam v zaledju, naselbinam in letalskim oporiščem južno in severozapadno od Moskve.

Na vzhodni fronti je bilo v dneh 9. in 10. avgusta v letalskih borbah od protiletalskega topništva in na tleh uničenih 195 sovjetskih letal. Pogrešamo 14 lastnih letal.

Pri naraščajoči letalski aktivnosti v Sredozemlju in severni Afriki je izgubil sovražnik 16 letal.

Nekaj angleških letal je podvzelo včeraj brezuspešne motilne polete nad zapadno Nemčijo.

Na južni obali ter v južnovzhodni in vzhodni Angliji so včeraj v večernih urah in v pretekli noči nemška letala napadla vojaško važne cilje z zažigalnimi in rušilnimi bombami. Povzročeni so bili številni požari. Vsa naša letala so se vrnila na svoja oporišča.

Kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, so nemške podmornice v zadnjih treh dneh dosegle na Atlantiku nove uspehe. V Anglijo namenjen, z rušilci, stražnimi ladjami in letali močno zavarovan konvoj je doživel pri neprestanih napadih podnevi in ponoči kljub slabemu vremenu hude izgube. Potopljenih je bilo 6 ladij s skupno 41.000 tonami ter en rušilec, sedem nadaljnjih ladij pa torpediranih. Z izgubo velikega dela teh ladij se lahko računa. Pri tem so mlade podmorniške posadke prestale svojo prvo preizkušnjo. Nadalje je izgubil sovražnik pred ameriško obalo in obalo zapadne Afrike sedem ladij s skupno 45.231 tonami, tri nadaljnje ladje in en rušilec pa so bili poškodovani s torpedi. Del teh ladij, natovorjenih z vojnimi potrebščinami, je bil na poti iz Amerike v Egipt. S tem je izgubil sovražnik v zadnjih treh dneh 13 ladij s skupno 86.231 tonami in en rušilec, 10 nadaljnjih ladij z 48.000 tonami in en rušilec pa je bilo poškodovanih.

Rim, 11. avg. s. Poročilo o zasedbi Pjatigorska po nemških četah smatra vojaški sodelavec lista »Daily Express« za zelo resen znak, ker je Pjatigorsk križišče važnih cest in skozenj pelje železniška proga, ki veže Groznij s Kaspiškim morjem. V mestu so tudi važne čistilnice petroleja, ki so zdaj za Sovjete izgubljene.

Zavzetje tega mesta je treba smatrati za znak, da gre bitka na kavkaških gorah proti koncu. Sovjeti morajo zdaj preprečiti Nemcem dostop do glavnih ležišč petroleja, ki so v goratem področju. »Times« pa piše: Ako je Timošenko raje nudil večji odpor pred Stalingradom kakor pred Kavkazom, se to pravi, da smatra izgubo tega mesta za hujšo kot izgubo kavkaških petrolejskih vrelcev. Rdeče vrhovno poveljništvo se predvsem bavi s tem, da obdrži za vsako ceno Volgo, ki teče skozi Stalingrad, kajti Volga je neobhodno potrebna zveza, brez katere bi bila obramba Sovjetske zveze nemogoča.

SEJA MINISTRSKEGA SVETA

Pod predsedstvom Duceja so bili sprejeti važni ukrepi, nanašajoči se na narodno gospodarstvo v zvezi z vojnim stanjem

Rim, 11. avg. s. Davi ob 10. uri se je sestal ministrski svet pod Ducejevim predsedstvom. Ministrski svet je odobril številne posebne ukrepe in običajne upravne zadeve.

Predsedništvo: Na predlog Duceja fašizma in šefa vlade je bil odobren načrt ukrepa glede reforme zakona z dne 18. marca 1917 za zaščito in pomoč vojnih invalidov, načrt zakona glede ureditve in rabe imen borbenih združenj ter delovnih in proizvajalih zadrug, načrt zakona glede ureditve ljudskih denarnih zavodov in njih pospeševanja, kajti v 80 letih obstoja so ti zavodi znatno prispevali k napredku italijanskega gospodarstva in jih je zdaj 250 z nad 10 milijardami vlog. Odobreni so bili še nadalje načrt dekreta glede podeljevanja križa za vojne zasluge osebju, ki je od 10. junija 1940-XVIII sodelovalo v vojnih operacijah v sedanji vojni. To odlikovanje se podeli lahko tudi po smrti in se lahko večkrat podeli, ako si je odlikovanec pridobil posebne zasluge.

Zunanje ministrstvo: Na predlog ministra za zunanje zadeve je bilo odobrenih nekaj ukrepov raznega značaja.

Notranje ministrstvo: Na predlog Duceja, notranjega ministra, so bili odobreni nekateri ukrepi upravega značaja.

Italijanska Afrika: Na predlog ministra za Italijansko Afriko je bilo odobrenih več zakonskih načrtov in ukrepov, in sicer zakonski načrt, ki omejuje pravice pripadnikov židovske rase, prebivajočih v Libiji. Ukrepi za zaščito italijanske rase se niso izvajali v celoti v italijanski Libiji. Novi zakonski načrt razširja vse omejitve glede Židov tudi na italijanske državljane v Libiji, ki so židovske rase. Ravnanje z Židi v Libiji se je moralo urediti ne glede samo na raso, temveč tudi z ozirom na muslimansko prebivalstvo, ki tvori večino; načrt zakona z normami glede uradnih postopkov z osebami, bivajočimi v Italijanski vzhodni Afriki; načrt dekreta s kazenskimi odredbami za dobo vojnega stanja v Libiji v namenu strožjega pobijanja zločinskega delovanja, za katerega v veljavni zakonodaji ni sankcij.

Finančno ministrstvo: Ministrski svet je proučil in odobril načrte zakona glede sprememb državnega proračuna za proračunsko leto 1942/43. Načrt obsega znatne redukcije kreditov za razna ministrstva. V celoti se proračun, ki je bil odobren za leto 1942/43. reducira za 1661.3 milijona na nakazilih za stroške, vštevši 30.5 milijona iz bilanc avtonomnih podjetij. Nadaljnja zmanjšanja izdatkov izhajajo v višini 3500 milijonov z redukcijo nakazil za izredna javna dela. V tem zakonskem načrtu so vsebovane tudi manjše spremembe zaradi neobhodnih službenih potreb, vštevši one na novih ozemljih. Ministrski svet je na predlog finančnega ministra odobril tudi zakonski načrt glede kreditov za izredne izdatke v vojni. Ukrep bo v veljavi za dobo trajanja sedanjega vojnega stanja.

Mornariško ministrstvo: Na predlog Duceja, mornariškega ministra, je bil odobren načrt zakona glede sprememb odredb, zadevajočih rezervne oficirje kr. mornarice pri imenovanju za rezervne oficirje pomorskega inženjerstva.

Ministrstvo za letalstvo: Na predlog Duceja, letalskega ministra, je bil odobren zakonski načrt glede rekrutiranja aktivnih podporočnikov. S tem zakonskim načrtom se podaljša do konca leta 1942. pravica letalskega ministrstva za razpisovanje natečajev za imenovanje aktivnih podporočnikov. Odobren je bil tudi zakonski načrt glede naprelovanja podoficirjev in vojakov kr. letalstva zaradi vojnih zaslug.

Ministrstvo za narodno vzgojo: Na predlog ministra za narodno vzgojo je bil odobren zakonski načrt z začasnimi odločbami o upokojitvi vodilnega in učečega osebja na šolah in glede oprostitve plačevanja šolskih taks. Upokojitev osebja, ki bi se morala izvršita zaradi dosege predpisane starosti s 1. oktobrom, se odgodi za eno leto. Odobrenje bil tudi načrt za delovanje šol glede praktičnega poučevanja modernih tujih jezikov.

Ministrstvo za javna dela: Na predlog ministra za javna dela je bil odobren zakonski načrt glede instaliranja in uporabe dvigal za osebe in za blago v zasebni uporabi. Sprejetih je bilo še več drugih zakonskih načrtov glede vodnih naprav na motorni pogon in glede pravic do izrabljanja javnih voda. Nadaljnji zakonski načrt določa norme za izvajanje poklica arhitektov in urbanističnih inženjerjev.

Ministrstvo za poljedelstvo in gozdove: Na predlog ministra za poljedelstvo in gozdove je bil odobren načrt ukrepa z normami za izvajanje poljedelskega proizvajalnega načrta. Z novim ukrepom se razširjajo prejšnji tozadevni ukrepi na vse kulture, zlasti glede na potrebe živilske oskrbe in vojne obrambe naroda. S tem je omogočeno obvezno izvajanje resničnega regulacijskega načrta italijanskega poljedelskega gospodarstva v skladu z navodili, ki jih je dal Duce s svojim govorom dne 23. marca 1936-XIV. Po tem načrtu je določena površina, ki naj se obdela za razne kulture na vsem ozemlju Kraljevine in površina za posamezne kulture v vsaki pokrajini glede na različne pogoje obdelovalne zemlje. Odobren je bil tudi ukrep za pospeševanje obdelovanja pašnikov. V poljedelskem l. 1942/43 bo obdelanega okrog 400.000 ha ozemlja, ki se je zdaj uporabljalo za pašnike. V ta namen je določenih 150 milijonov lir v državnem proračunu. Odobren je bil načrt ukrepa s spremembami norm za pospeševanje bitke za žito. Uveden bo en sam natečaj za pospeševanje poljedelske proizvodnje z nagradami v skupnem znesku 5 milijonov lir. Odobreni so bili še načrti ukrepov glede oskrbovanja raznih industrij s citronovo kislino, načrt ukrepa z novimi odredbami o izkoriščanju gozdov in potrošnji drv in premoga. Zaradi večjih potreb kuriva je potrebno povečati proizvodnjo z boljšim izkoriščanjem gozdov. Gozdna milica je pooblaščena za izkoriščanje gozdov v primerih, ko lastniki ne bi sami za to poskrbeli. Ureja se tudi razdeljevanje drv in rastlinskega premoga med oborožene sile, civilno prebivalstvo in industrijo.

Ministrstvo za promet: Na predlog ministra za promet je bil odobren zakonski načrt, ki ureja prehod pomorskega oddelka v Zari k pomorskemu okrožju v Dalmaziji, kajti doslej je spadal k pomorskemu ravnateljstvu v Anconi. Nadaljnji odobreni zakonski načrt določa tudi pravni položaj nove pomorske direkcije Carnara (Fiume). Nadaljnji odobreni zakonski načrt predvideva poseben način podpiranja družin pomorcev, katerih služba je dobila vojaški značaj.

Ministrstvo za korporacije: Na predlog ministra za korporacije je bil odobren načrt ukrepa z določbami o podnajemu praznih in opremljenih stanovanj ter norme o blokiranju cen. Odobren je bil tudi zakonski načrt, ki razširja obvezno zavarovanje proti nekaterim poklicnim boleznim, ki se pojavljajo v zvezi s tuberkuloza. Obvezno zavarovanje se razširja tudi na ponesrečence pri poljedelskih delih.

Ministrstvo za ljudsko kulturo: Na predlog ministra za ljudsko kulturo je bil odobren načrt ukrepa, ki ureja izvajanje zakona za razširjanje italijanske kulture v tujini ter načrt zakona, ki odobrava statut italijanskega zavoda za avtorske pravice ter končno zakonski načrt s spopolnitvami veljavnih odredb, zadevajočih kinematografsko proizvodnjo.

Ministrski svet je svoje zasedanje zaključil ob 12,45. Prihodnji sestanek ministrskega sveta bo v prvih dneh oktobra.

Živali, ki čislajo gobe

Z gobami se hranijo tudi štirinožne gozdne živali in ptiči

Ljubljana, 12. avgusta

Splošno je znano, da žro gobe razni polži in črvi (ličinke). Manj znano pa je, da se hranijo z gobami tudi štirinožne gozdne živali in ptiči. Med štirinožci so posebno veverice, ki se rade mastijo z gobami. Pa ne samo, da se nasitijo v potrebi, temveč si napravljajo zaloge med razsohami vej, pod lubjem starih dreves, v drevesnih in zemskih votlinah itd.

S pričami je dokazano, da veverice ne glodajo gob le v sili, temveč dajejo gobam prednost pred želodom in žirom. Tudi srne in lisice ljubijo gobe. Izmed ptic so posebno žolne in šoje prijateljice gob. O žolnah pa še ni dognano, ali kljujejo gobe kot take, ali pa iščejo v njih le črve in ličinke, ker gob ne odnašajo, ampak stoječe razkosajo. Polži, gozdnji štirinožci in ptiči pa niso izbirčni, temveč jim pridejo prav ne samo žlahtne gobe, temveč tudi manj vredne, neužitne in celo strupene (vražji goban). To dejstvo naj bo gobarjem svarilo, da ni vse užitno za človeški želodec, kar brez škode prebavi živalski želodec.

Malo je znano, da tudi mravlje pridno obiskujejo gotove gobe, toda le dozorele, ker pobirajo in odnašajo domov zrelo seme (trose) ter na ta način pospešujejo razmnožitev.

Tudi naše domače živali, posebno govedo, koze in ovce, prav rade žro gobe, toda le užitne, strupenih se znajo izogibati. Zato najdemo tam, kjer se pasejo te živali, le strupene odnosno neužitne gobe. — O svinjah je znano, da imajo rade kuhane gobe (do surovih gob navadno ne pridejo v naravi). V nekaterih goratih krajih Nemčije na jesen naravnost pitajo svinje z gobami, seve le z užitnimi, četudi so za človeško hrano manjvredne. Gobe prekuhajo in zmečkajo, potem pa jih mešajo med običajno svinsko hrano ali pa pokladajo svinjam gobe same, potrosene z otrobi.

Tudi naša domača perutnina ima rada gobe, ako se posuše, zdrobijo in mešajo med perutninsko hrano. Baje ob taki hrani neso kokoši mnogo več jajc.

Ribogojcem je dobro znano, da so gobe ribam priljubljena hrana. V ta namen se užitne, četudi manjvredne gobe prekuhajo, nato stlačijo v kolačke, ki se v peči trdo posuše. Take kolačke ribogojci vso zimo drobijo ribam.

A. B. st.

O baletnem večeru

Ljubljana, 12. avgusta.

Baletni večer je privabil v sredo 29. julija toliko občinstva, da je bilo gledališče polno prijateljev plesne umetnosti. Seveda je bila mladina zastopana v častnem številu in prav je tako. Ples je star kakor človeški rod. Služil mu je pri verskih obredih, slavnostih in sprevodih v vseh dobah. Pri starih Grkih so nastopali v mladih letih kot plesalci poznejši državniki, vojskovodje, modrijani, pesniki in pisatelji. V umetni obliki se goji večinoma v gledališčih. Tako, kakor smo ga videli ta večer, je pa še poseben užitek.

Spored je obsegal tri točke: Chopiniano, daljšo skladbo Pieretin pajčolan in Polovske plese. V vseh so nastopali solisti in zbor izvrstno pripravljeni, kar je le sad vztrajnega vežbanja. Naš balet sodeluje v opernih predstavah in pri drugih prilikah vedno častno, zatorej se odzove občinstvo na njegov večer z veseljem. V prvi točki prevladuje Chopinov valček, in je to pravi baletni nastop. Drugo skladbo preveva moderna plesna umetnost, ki izraža čustva. Tretja točka je pa nekakšen bojni ples, katerega — če se ne motim — smo že videli v zasedbi solistov brez baletnega zbora.

Kot gost je nastopil g. M. Kürbos ter je pokazal vso svojo visoko plesno izobrazbo. Njemu ob strani so se odlikovali g. Bravničarjeva, S. Japljeva, D. Pogačar, M. Remkarjeva, A. Brcarjeva, M. Buhova, A. Šušteršičeva in koreograf g. P. Golovin. Operni orkester je pod vodstvom dirigenta g. D. Žebreta umetniško spremljal vse točke. Veliko vztrajnosti zahteva Pieretin pajčolan, ker se vršijo vsi trije deli nepretrgano.

Baletni večer je pokazal lep napredek kot dokaz neumornega dela učitelja-režiserja Golovina in vsega zbora, ki ima med seboj tudi sveže moči. Omeniti je zlasti nekatere klasične postave, podobne Amaconkam z Goršetove kiparske razstave.

Plesna umetnost si utira pot tudi pri nas med mladino, ki ve ceniti njeno lepoto, obenem pa rase pomen zdravega telesnega gibanja, ki daje harmonijo med duhom in telesom. Posebej je treba omeniti lepe kostume, za katere je naredila načrte gospa Jela Vilfanova.

V Ljubljani je poleg gledališča tudi nekaj zavodov, kjer se goji plesna umetnost kot telovadba. Naj bi ta baletni večer privabil mnogo plesalk in plesalcev. X.

Izpred sodišča

Ljubljana, 12. avgusta

Varnostna oblastva so imela zadnje mesece izredno srečo. Uspelo jim je poloviti mnogo prav nevarnih zločincev, ki so se v Ljubljani uveljavljali že zelo predrzno. Prejšnji teden smo poročali o razpravi proti devetorici vlomilcev in njihovih pomagačev, včeraj pa jih je prišlo znova pet na vrsto. Običajno je v taki družbi vedno eden intelektualni vodja, drugi so izvajalci njegovih zamisli ali pa pomagači, prodajalci, kupovalci in podobno.

Vodja oziroma najagilnejša osebnost v včerajšnji skupini je bil 36-letni v Ljubljani rojeni mesarski pomočnik Anton Gabrovšek. Zaradi manjših tatvin in poneverb je bil že kaznovan, posebno se je uveljavil zadnje mesece po vrnitvi iz Novega Sada, kjer je preživel skoro 10 let. Z njim vred so sedli na zatožno klop še brezposelni delavec Herman H., brezposelni delavec Leopold Ž., delavec Franc I. in nek mesarski pomočnik.

Malemu senatu je predsedoval dr. Felaher, kot sodnika pa sta sodelovala sos Gorečan in dr. Rant. Obtožnico je zastopal državni tožilec Branko Goslar, obtožence pa sta branila dr. Orožen in dr. Česnik. Razprava je trajala dve uri in pol.

Obtožnica je bremenila Gabrovška, da je na Vrhovcih nekemu mesarju odnesel večje število kož, da je izvabil v sedmih primerih kmeticam razna živila in jih potem prodal in izkupiček vtaknil v svoj žep, da je odnesel židu Sonnenscheinu kovčeg, v katerem je bilo raznih stvari v vrednosti 5000 lir in da je končno odnesel v Kolodvorski uici nekemu Živkoviču suknjo vredno 500 lir. Gabrovšek je vsa dejanja priznaval. V nasprotju s priznanjem na policiji pa je zanikal, da bi bil sodeloval z njim pri vlomu na Vrhovcih drugi obtoženec Franc I. Je zelo zgovoren in čeprav se mu je večkrat zataknilo, da ni vedel kaj odgovoriti na spretna vprašanja predsednika, je s svojimi odgovori pozabaval vse prisotne. Mož je na svoje sposobnosti tudi ponosen in se mu zdi, da je poklican v določenih primerih napraviti pravico — seveda v svojo korist. Za delo mu ni mnogo.

Drugi obtoženec je sodelovanje pri vlomu na Vrhovcih zanikal. Priznal pa je, da je bil skupno z dvema tovarišema, ki sta bila zato že obsojena prejšnji teden, v neki kleti v Gledališki ulici. Tretji obtoženec Herman H. je priznal, da je dvakrat izvabil 83 oziroma 136 jajc nekemu dečku in jih potem prodal v svojo korist. Četrti obtoženec Leopold Ž. je priznaval sodelovanje pri eni prevari, zanikal pa pri drugi. V obeh primerih je šlo za jajca. Obtožen je bil tudi, da je ukradel svojemu stricu 6 krušnih kart in jih prodal. Dejanje je zanikal. Izkazalo se je, da je dejansko šlo za utajo. Zadnji obtoženec je kupil po Gabrovšku ukradene kože. Nakup je priznaval, odklonil pa je, da bi vedel, da gre za ukradene kože. Res je potek kupčije in nadaljno usodo ukradenih kož podpisal tako, da je bilo očitno, da govori resnico.

Predsednik senata je razglasil naslednjo sodbo: Anton Gabrovšek je bil poznan za krivega po obtožbi in po §§ 314, 316, 334, 337, 71, 76 in 62 obsojen na 1 leto in 4 mesece strogega zapora. Za dobo dveh let izgubi tudi častne pravice. Franc I. je bil zaradi poskušenega vloma v klet v Gledališki ulici obsojen po § 31 in 314 na 3 mesece strogega zapora. Kazen je s preiskovalnim zaporom že prestal. Herman H. je bil po §§ 334, 30 in 4 obsojen na 1 mesec in 15 dni strogega zapora, pogojno za 2 leti. Leopold Ž. je bil v enem primeru obsojen, v dveh pa oproščen. Dobil je po § 334 2 meseca strogega zapora, ki jih je s preiskovalnim zaporom že prestal. Mesarski pomočnik, ki je kupil ukradene kože, je bil v celoti oproščen. Obsojen bi moral biti zaradi prepovedanega prekupčevanja s kožami, za kar ga pa državno tožilstvo tokrat ni tožilo.

Zaradi pomanjkljive prijave žita in živil

Tik pred uvedbo živilskih kart lani je Prevod blokiral vse žito in moko pri veletrgovcih in zadrugah. Po izrecnem ustnem pojasnilu so bili od obveznosti prijave odvezani trgovci detajlisti in gostilničarji. Nekaj dni nato je pa izšla zadevna uredba, ki je predvidela obveznost prijave tudi za detajliste in gostilničarje. Rok za prijave je bil zelo kratek. Sprejemal jih je prehranjevalni urad mestnega poglavarstva, ki jih je potem izročil Prevodu. O sprejemu prijav se pri magistratu ni vodila evidenca.

Kmalu zatem se je v trgovini in skladišču trgovca Josipa M. na Friškovcu zglasila kontrola, ki je na podlagi nekih zapiskov trgovca samega ugotovila, da trgovec ni prijavil vsega blaga. Šlo je za 100 kg žita, 15 kg koruzne moke, nekaj rži in koruze. Trgovec je bil ovaden sodišču in proti njemu je bilo v tej zadevi že več razprav. Okrajni sodnik ga je oprostil, druga instanca pa ga je spoznala za krivega skupno z njegovo materjo, ki je dejansko lastnica trgovine. Oba sta bila obsojena vsak na 100 lir denarne kazni in 40 lir povprečnine. Ta sodba je bila izrečena v odsotnosti. Ker je trgovec dokazal, da je bil po višji sili zadržan priti na razpravo, se je postopek obnovil in včeraj je bila nova prizivna razprava.

Po obrazložitvi dejanskega stanu so bili zaslišani kot priče Giuseppe Fon, brigadir Mario Volpi, zvaničnik finančne kontrole Franc Feguš, načelnik mestnega prehranjevalnega urada dr. Ivo Frölich, Anica Kostova, trgovec Ivan Pezdir in sluga pri obtožencu Vidmar. Po posledkih izpovedi vseh prič sta bila trgovec Josip M. in njegova mati Terezija M. po $ 280 kp oproščena vsake krivde in kazni. V utemeljitvi je predsednik naglasil, da ni ovržen zagovor obtoženca, da bi prijava ne bila popolna.

Ne zanemarite hišne zaščite!

Ljubljana, 12. avgusta

Ker je razpis Visokega Komisariata od 29. XI. 1941 še vedno v veljavi, moramo brez izjeme slej ko prej skrbeti za hišno zaščito v ožjem smislu, da osnažimo podstrešja in jih imamo vedno pospravljena, prav tako pa moramo napraviti na podstrešjih ognja varni tlak, nabaviti gasilno orodje i. t. d. Ta hišna zaščita je zaradi varnosti pred požarom neobhodno potrebna ne samo zaradi morebitnih napadov sovražnih letal z zažigalnimi bombami, temveč tudi v mirni dobi. Tega zavarovanja namreč ne predpisujejo samo zaščitni predpisi, temveč ga ukazujeta tudi gasilski red in gradbeni zakon. Zato Visoki Komisariat vztraja tudi pri zahtevi, da je treba nabaviti vstavljive ročne brizgalne ali posebne aparate, čeprav je na podstrešju vodovodni hidrant.

Res ima večina ljubljanskih hiš za lastno varnost pred požari razne priprave za zasilno gašenje ognja. Ker imajo pa taki pripomočki le tedaj pomen, če so neprestano v uporabnem stanju, je v interesu slehernega hišnega lastnika, če da te priprave sem in tja osnažiti ter jih preizkusi. Ker so te priprave enostavne, lahko vsakdo sam odpravi pomanjkljivosti ter pripravo spet spravi v red.

Jasno je, da je treba kovinske dele teh priprav varovati pred rjo tako, da jih prepleskamo z barvo ali namažemo z maščobo. Konopljene cevi je seveda treba varovati pred vlago in jih moramo po vsaki uporabi osnažiti ter dobro posušiti. Vstavljive ročne brizgalnice in brentačne brizgalne (vedro z vdelano brizgalno) moramo vsaj vsakega leta preizkusiti z vodo tako, da se prepričamo, če morda ventili niso zamašeni ter so tesnila še uporabna. Tudi pri teh napravah moramo gumijasto ali konopljeno cev dobro izprati in osušiti. Vedra in posode, kjer moramo imeti vedno pripravljeno vodo, je treba sem in tja umiti in zamenjati vodo. Posebno pa moramo skrbeti pozimi, da voda v posodah ne zamrzne.

Pri ročnih gasilnih aparatih (Minimaks, Caire, Tetra i. dr.) moramo predvsem paziti, da iztočna šoba ni zamašena, prav tako pa moramo gledati, da je priprava vedno polna ter da temperatura prostora, kjer je aparat shranjen, ne pade nižje kot je za dotično polnitev ali izdelek predpisano. Obenem pa moramo skrbeti, da so osebe, ki bi jim bila ob požaru poverjena uporaba takega gasilnega aparata, zanesljivo dobro poučene o predpisih, kako je treba rokovati z aparatom. V dvomu ali nejasnosti, naj se vsakdo informira pri tvrdki, ki mu je pripravo prodala ter mu bo tudi rada dala vse potrebne nasvete.

Upoštevanje teh načelnih navodil bo preprečilo nepotrebne stroške in omogočilo, da bo priprava, kadar bo treba, res zanesljivo delovala.

Z Gorenjskega

— **Svečan pogreb moža dela.** V Kranju so nedavno svečano pokopali Franca Galleta, ki je bil z oddelkom državne delovne službe uslužben pri obmejnih delih na Gorenjskem. Na zadnji poti so ga spremili tudi zastopniki oblasti. Okrožni vodja Kuss mu je položil na grob lep venec gauleiterja.

— **Javna dela v Dolskem.** V Dolskem in bližnji okolici popravljajo pota, grade nove, popravljajo stara poslopja ter urejajo uradne prostore.

— **Zbirka za nemški Rdeči križ.** Peta hišna zbirka zimske pomoči za nemški Rdeči križ je vrgla v radovljiškem okrožju 12.500, v kamniškem 17596.51 in v litijskem 5773.22 mark.

— **Okrožni vodja v kranjskih tovarnah.** Okrožni vodja Kuss je zadnje dni pregledal vse tovarne v kranjskem okrožju. Delavci in nameščenci so imeli priliko govoriti z njim o smernicah, gospodarskem položaju, socialnih ukrepih in drugih perečih zadevah. Zlasti nujna je utanovitev kuhinj v nekaterih tovarnah in obratovodje bodo poskrbeli, da se čimprej ustanove.

— **Iz Sv. Križa.** Pridno so tekmovale mlade žene pri nabiranju borovnic za vojake. V 8 dneh so jih nabrale in pripravile za vkuhanje 114 kg. Voditeljica gospodarskega odseka Voglerjeva in njena pomočnica Tschuda v Duplah sta napolnili nad 100 steklenic. — Od svojih sotrudnikov se je poslovil te dni vodja orožniške postaje in krajevne skupine Rudolf Hribernik, ki se je vrnil po uspešnem delu na svoje prejšnje službeno mesto.

Iz Spodnje Štajerske

— **Veliki šmaren ne bo praznik.** Z odlokom državnega namestnika na Štajerskem je bil v smislu enotne ureditve vprašanja praznikov v Nemčiji proglašen Veliki šmaren za ves čas vojne za delovni dan. Cerkveno praznovanje Velikega šmarna se mora odložiti na sledečo nedeljo.

— **Poroka.** V nedeljo sta se poročila v slavnostni dvorani Doma nemške mladine v Mariboru vodja zastavonošnega oddelka Reinhold Bühl in voditeljica oddelka v zveznem dekliškem vodstvu Marija Grabner.

— **Vaški večer v Račju.** Krajevna skupina Rače, štajerskega Heimatbunda je priredila v Grajski Dvorani prvi vaški večer, na katerem so nastopila dekleta, zaposlena kot prostovoljke pri delu na polju. Dvorana je bila nabito polna. Ob koncu je občinstvo izrazilo željo, da bi bil kmalu priejen zopet tak večer.

Sportni pregled

Tekmovanje za zlati evropski pokal

Nemško športno časopisje je načelo misel, kako organizirati vseevropsko nogometno tekmovanje, v katerem bi se vsako leto pomerili nogometni prvaki vseh evropskih držav v borbi za zlati pokal. Osvojitev pokala bi bila obenem združena z naslovom evropskega nogometnega prvaka. Razen Nemčije, Italije in Madžarske, ki bi poslale v tekmovanje po dve moštvi, bi vse ostale države bile zastopane s svojimi prvaki. Na podoben način se izvaja južnoameriško nogometno prvenstvo, kjer se vsako leto v drugi prestolnici sestanejo v borbi na točke nogometni prvaki vseh južnoameriških držav, ki v nočnih tekmah rešijo med seboj vprašanje, kdo je najboljši.

Evropsko tekmovanje naj bi se izvedlo po sistemu, ki je veljal za predvojno tekmovanje v Srednjeevropskem pokalu. Vsako moštvo naj bi po eno tekmo odigralo na svojem, po eno pa na igrišču svojega nasprotnika. Zmagovalec bi se kvalificiral za nastop v naslednjem kolu. Športni in materialni uspeh bi bila takemu tekmovanju nedvomno zagotovljena. Izvedbi pa nasprotujejo znatne težave, ki ih bo težko premagati.

Nekaj rezultatov s hrvatskega plavalnega prvenstva

Precli smo prvo podrobno poročilo o poteku hrvatskega plavalnega prvenstva, ki je bilo preteklo sredo in četrtek v Zagrebu. Na razpolago so nam rezultati s prvega dne tekmovanja.

Na 100 m prosto za moške je zmagal Miloslavić v 1:03.6. Drugi je bil Štakula v 1:05.0. Na 100 m prsno za ženske je zmagala M. Stipetićeva v 1:40.7. Druga je bila Korpesova v 1:40.9. Na 100 m hrbtno za moške je zmagal Potočnjak v 1:18.2 nad favoritom Marčićem, ki se je s časom 1:20.4 plasiral kot drugi. Na 100 m prosto za ženske je zmagala Šuperinova v 1:30.2. Druga je bila Bartulica v 1:32.0. Na 100 m prsno je zmagal Laškarin v 1:19.8 pred Strmcem v 1:25.2.

Nov hrvatski rekord je bil dosežen v plavanju na 1500 m. Zmagal je Miloslavić v 22:22.0. Skoraj istočasno je priplaval na cilj tudi Defilipis, le da je za spoznanje kasneje udaril.

Ob koncu prvega dne je bila zaključna točka waterpolo-tekma med moštvoma Zagreba in Dubrovnika. Zmagal je Zagreb 4:2 (0:0).

Švicarsko lahkoatletsko prvenstvo

V soboto in nedeljo je bilo v Baslu švicarsko lahkoatletsko prvenstvo, katerega rezultati so zanimivi zlasti zato, ker se bodo švicarski lahkoatleti v kratkem pomerili z italijanskimi. Na tekmovanju so bili doseženi naslednji rezultati:

100 m: 1. Hänni 10.8, 2. Studer 11; *200 m:* 1. Hänni 21.7, 2. Harry 22.6; *400 m:* Walser 50.0, 2. Kunzli 50.2; *800 m:* 1. Merkt 1:53.6, 2. Wolkmer 1:53.7; *1500 m:* 1. Thommen Fr. 4:03.1, 2. Destraz 4:05.4; *5000 m:* 1. Thommen Ot. 15:32.9, 2. Uttiger 15:35.5; *10.000 m:* 1. Sandmaier 32:46.3 (nov švicarski rekord), 2. Schudel 34:03; *110 m zapreke:* 1. Anet 14:05 (nov švicarski rekord), 2. Kunz 15:01; *400 m zapreke:* 1. Buhler 55.2, 2. Kristen 55.7; *skok v višino:* 1. Walser 1.80, 2. Wyss 1.80; *skok v daljino:* 1. Studer 6.93, 2. Morgethaler 6.87; *troskok:* 1. Studer 13.22, 2. Senn 12.83; *skok ob palici:* 1. Scheurer 3.80, 2. Geisinger 3.80; *met diska:* 1. Metzger 42.12, 2. Hirsch 39.48; *met krogle:* 1. Buhlmann 13.53, 2. dr. Zelli 13.25; *met kopja:* 1. Neumann 66.13, 2. Hadener 56.43; *met kladiva:* 1. Hunenberger 44.56, 2. Steffen 43.09.

Tudi Močan je plaval v Viareggiu

Na kratko smo že zabeležili, da je v nedeljo Žižek nastopil v Viareggiu, kjer je na 1500 m dolgi progi zmagal v rekordnem času. Naše poročilo izpopolnjujemo v toliko, da je skupno z Žižkom startal tudi Močan, ki je prišel na cilj drugi. Skupno je tekmovalo 30 plavalcev. Niti Žižek niti Močan nista imela resnega tekmeca.

Žižek je zmagal v času 19:53.1. Močan pa je bil drugi v 19:53.4. Kot tretji se je uvrstil Ognio iz Rima v 20:01.6.

Drobiž

Prejšnjo nedeljo je bila v Zagrebu prva polfinalna igra za nogometno prvenstvo Hrvatske. Zagrebški Gradjanski je premagal osiješkega Hajduka s 5:1 (1:0). Tekmi je prisostvovalo 2.000 gledalcev.

Prihodnjo soboto in nedeljo bo v Zagrebu precejšnje zanimanje, ker so Rumuni obenem z Gradjanskim povabljeni na mednarodno prireditev, ki bo oktobra v Bratislavi.

Po novih pravilih se v Franciji nogometaši delijo na: 1. čiste amaterje, 2. zvezne amaterje, 3. pomagače profesijonalnih igralcev in 4. profesijonalne igralce. To je popolnoma nova delitev, ker so doslej nogometaše delili le na amaterje in profesijonale.

Dunajski Rapid je prejšnjo nedeljo gostoval v Monakovem, kjer je igral s tamkajšnjim klubom »1860«. Odlično tekmo za letošnji Tschammerjev pokal pred 20.000 gledalci so Dunajčani tekmo izgubili 5:3.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Sreda, 12. avgusta: Klara

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Zaljubljena dekleta
Kino Sloga: Večne melodije
Kino Union: Boccaccio
Razstava akvarelov Eda Deržaja v zgornji dvorani Obersnelove galerije, odprta od 9. do 12.30 in od 15. do 18.30

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek, 13. avgusta: zaprto
Petek, 14. avgusta: zaprto
Sobota, 15. avgusta: ob 17.: Kovarstvo in ljubezen. Izven. Cene od 10 lir navzdol
Nedelja, 16. avgusta: ob 17.30: Učiteljica. Izven. Cene od 10 lir navzdol

Sprejemi v splošno bolnico

V splošno bolnico v Ljubljani se radi generalnega čiščenja kirurgičnih oddelkov odslej do preklica sprejemajo kirurg. primeri le če so **neodložljivo nujni**, potrebni takojšnjega operativnega posega. O nujnosti odloča bolnica, ki bo zavrnila vsak drug primer.

Zato naj se zaradi morebitnega odklona nihče ne pritožuje, če bo njegova pot do bolnice zaman. **Uprava.**

Postopek ob tatvini ali uničenju manufakture

Z okrožnico št. 8 z dne 18. maja 1942 je Visoki komisariat določil postopek, po katerem se morajo ravnati izdelovalci konfekcije, ki prodajajo občinstvu tigovci na debelo in drobno, ki so postali žrtve tatvin, izgub ali uničenja manufakturnega blaga, v svrho morebitne dopolnitve točk in odpisa blaga, ki je bilo ukradeno ali uničeno.

Zato se odreja, da so razen v primeru, ki ga določa prvi odstavek gori navedene okrožnice, imenovane tvrdke upravičene do dopolnitve točk tedaj, kadar je bil tat izsleden, ovaden in je bila proti njemu izvršena pravomočna obsodba.

V tem primeru je postopek za dosego dopolnitve točk ta, da se vpošlje zadevna prošnja Pokrajinskemu korporacijskemu svetu in se ji priloži izjava sodnega oblastva, ki izpričuje, da je bil tat obsojen z navedbo količine in kakovosti ukradenega blaga in z navedbo, ali je bilo blago vrnjeno ali ne, in v poslednjem primeru, koliko blaga ni bilo vrnjenega in koliko znašajo zadevne točke.

Iz Hrvatske

— **Razširjenje državne bolnice v Banjaluki.** Pred dvema letoma so začeli v Banjaluki graditi poslopje bolnice za venerične in kožne bolezni. Zdaj je pa dovoljen kredit v znesku 10 milijonov kun za dograditev poslopja, v katerem bo tudi bolnica za notranje bolezni. Tako se bo državna bolnica v Banjaluki razširila še za 120 bolniških postelj.

— **Delavske kuhinje v Mostarju.** podružnica Hrvatske delavske zveze in sarajevska Delavska zbornica sta pripravili vse potrebno za ustanovitev delavskih kuhinj v Mostarju. Kuhinje, ki se bodo v njih hranili vsi delavci, bo upravljal poseben odbor, izvoljen v sporazumu med ustaškimi oblastmi, delavci in meščani.

— **Moderno kopališče v Virovitici.** V Virovitici je bilo te dni svečano otvorjeno eno najlepših kopališč Hrvatske. S tem so ustaši v Virovitici izpolnili svojo obljubo za prvo obletnico svobodne Hrvatske. Svečani ovtoritvi kopališča so prisostvovali tudi zastopniki nemške narodne skupine. Kopališče je zgrajeno sredi mesta, bazen je dolg 50, širok pa 16 m.

— **Znižana voznina za udeležence zagrebških svečanosti.** Posetnikom svečanega tedna hrvatske umetnosti v Zagrebu, ki se je pričel v ponedeljek in bo zaključen v soboto, je hrvatsko prometno ministrstvo dovolilo polovično voznino. Vozna olajšava velja od 8. do 15. za potvanje v Zagreb in od 10. do 17. t. m. za povratek.

— **Nove palače v Zagrebu.** Javna gradbena delavnost v Zagrebu se od lani lepo razvija. Zasebna gradbena delavnost je bila v Zagrebu zadnja leta precej živahna, javna pa v popolnem zastoju. Zdaj je pa oživela tudi javna. Na Josipovcu grade novo palačo Zavoda za gluhonemo, slepo in defektno deco. Stroški bodo znašali okrog 40 milijonov kun.

— **Za prehrano zagrebškega prebivalstva.** V vrsti ukrepov za zagotovitev prehrane prebivalstva je izdala zagrebška mestna uprava naredbo, v kateri strogo svari meščane, da ne smejo poškodovati vrtov in njiv. Kdor bi kršil to naredbo bo strogo kaznovan. V posebno težkih primerih bodo kršilci poslani v koncentracijsko taborišče.

— **Velik uspeh umetnostne razstave.** Razstava »Slikar doživlja vojno«, ki je bila otvorjena 22. julija v Strossmayerjevi galeriji kot skupna nemško-hrvatska razstava, vzbuja veliko zanimanje. Navzlic poletni vročini je imela že okrog 20.000 obiskovalcev, ki so darovali za hrvatski Rdeči križ 30.000 kun.

— **Nova kmetijska šola.** Nemška skupina na Hrvatskem je sklenila ustanoviti pri Osijeku kmetijsko šolo. Pouk v nji se prične 15. septembra.

— **Zagrebška devizna borza.** Povprečni promet z devizami na zagrebški borzi je znašal mesečno okrog 100 milijonov kun. Šele v zadnjem času je nazadoval na 60 do 70 milijonov, kar je običajen pojav čez poletje.

— **Likvidacija starih zaključkov.** Likvidacija zaključkov med tvrdkami na sedanjem ozemlju Hrvatske in na ozemlju bivše Jugoslavije, ki je pripadlo Madžarski, se bo pričela v kratkem.

— **Prevozne olajšave za boksit.** Izvoz boksita v Nemčijo v kombiniranem prometu bodo hrvatske železnice pospeševale s tem, da bo zmižana prevoznina z odhodnih postaj Žitomislici in Mostar do pristanišč Osijek in Vukovar.

Obnovite naročnino!

Drobtine

Človeške slabosti so opravičljive — pravijo ljudje, vendar grešijo vedno mnogo lažje kakor odpuščajo drugim grehe. — Nekdaj je veljalo, da je človek po naravi dober, a da je »pokvarljiv«. Zakaj bi zdaj ne moglo veljati, da je dobra narava in, če je slaba, je samo zaradi tega, ker smo slabi mi?

Boj zlu traja vedno, odkar živi človeštvo. Toda ali ni vsega zla, ki ga je človeštvo moralo pretrpeti, povzročilo človeštvo samo? V imenu zatiranja zla je človeštvo povzročilo večkrat največje zlo. — Začetek vsega hudega je v človeku. Filozofa so vprašali, če zlo res obstoja; odgovoril je: Vem le, da zla ne bo, ko ne bo več ljudi na svetu.

Življenje baje ni dobro ne zlo; oboje je samo v človeških merilih. Ali je bilo v človeku kdaj manj zla? Ali ga je bilo več? Po tem, koliko je zla na svetu, spoznaš, koliko ga je v ljudeh.

Ali bi vedeli, kaj je dobro, če bi ne poznali zla?

Tistim, ki greše največ, je vseeno, ali jim je odpuščeno ali ne. Prav njim morajo ljudje največ oproščati.

Ko bi se zlo vedno maščevalo samo nad seboj, bi ga že zdavnaj ne bilo.

Da ni dobrih ljudi? Prav tisti, ki pogosto trpe najbolj zaradi zla, ostanejo tako dobri, da v zlo niti ne verujejo.

Če je roka, ki greši, dovolj močna, lahko greh povzdigne v krepost.

Kaj je krepost? Nedvomno bi bila krepost (če ne celo največja), da bi se ne sklicevali na svoje kreposti.

Nekateri možje preteklosti so postali veliki predvsem, ker so ljudje gledali na nje iz žabje perspektive, pa tudi iz žabjega blata.

Že v raju se je izkazalo, da je en sam človek za svojo srečo premalo, dva sta pa že preveč.

Človeške slabosti imajo najbolj vdane podanike.

Suženj strasti ni srečen, če strasti ne streže, in nesrečen je, ker ji služi.

Ali je v velikih grehih tudi kaj velikega? Razlikovati bi bilo treba med velikimi ljudmi in velikimi grešniki, kajti vsak velik grešnik še ni veliki mož.

Vsi radi pričakujemo, da nam bo odpuščeno in večkrat bi nam morda tudi bilo, ko bi odpuščali drugim tako velikodušno kakor odpuščamo sebi. — Samomorilce je treba vsekakor razlikovati. Vedno baje ni niso mogli odpustiti sami, in v one, ki so se bali, da jim ne bodo mogli odpustiti drugi.

Ko začneš odpuščati tistim, ki te žalijo, sprevidiš, da začno to pričakovati od tebe kakor dolžnost.

Nihče ni preneumen, da bi ne mogel užaliti še tako pametnega. Ali je pa kdo tako pameten, da bi znal vedno odpustiti vsem vse?

Ni sicer tako pametno, da te žali neumnost, a nespametna je prizanesljivost do vsega neumnega; prizanesljivost je zelo ugoden pogoj za razvoj človeških slabosti.

Strogost v sodbah ter ocenjevanjih še ne poboljša ljudi, pokaže pa njihove slabosti v močnejši luči. — Kako bi vedeli, kaj je slabost, če bi se ne naučili zaničevati?

Ljudje pač morajo nekaj početi, ko so že na svetu. Če bi počeli kaj drugega, kar že počenjajo, ali bi bili sploh ljudje? Ali ni končno vseeno, kaj počno že zaradi tega, ker vse to tepe in boža predvsem njih same?

Zlo preženeš z zlom? Morda. Toda s čim vsadiš dobro v človeka? Lep nauk je: bodi dober! Toda zakaj smo tako slabi brez vsakega nauka?

Pričetek nove poljedelske sezone

Načrti za čim obilnejši bodoči pridelek — Velik pomen novih gospodarskih zavodov in sindikalnih organizacij

Rim, 10. avgusta

V glavnem sta v večini italijanskih občin zaključeni žetev in mlačva žita. Toda poljedelec obrača instinktivno svojo pozornost k novemu delu, k misli na novo poljsko letino. S pridnostjo in skrbnostjo so pričeli kmetje po končani žetvi in mlačvi z oranjem v raznih pokrajinah. Gre torej, kakor naglaša gospodarsko finančni dopolnilni vestnik agencije »Agit«, za pričetek novega poljskega leta, nove kmetske sezone. In ob tem pričetku niso zaposleni samo poljedelci, ampak tudi novi gospodarski zavodi, kategorijske zveze profesionalcev, v prvi vrsti pa ministrstvo poljedelstva in gozdov, ki je sredi stopnjevitega razvijanja svojega delovnega programa, nanašajočega se na to, kako zagotoviti na raznih področjih kmetskega gospodarstva čim višji avtarkični delež ter uspeh.

V svrho uresničenja tega programa so bili pripravljeni posebni proizvodni načrti, ki se v smislu poudarka na zadnji seji medministrskega odbora za vzporeditev preskrbe, razdelitve in cen odražajo kot osnovni element tistega italijanskega gospodarskega preureditvenega načrta, ki ga je bil razvil Duce v svojem govoru pred korporacijskim zborom dne 23. marca 1936-XV., ter kot nepogrešljiv instrument avtarkije ter politične neodvisnosti in moči narodne celote. Ravno ti načrti, ki so bili izdelani v vseh tehničnih podrobnostih ter v soglasju s predstavniki prizadetih kategorij in ki naj ustrezajo proizvodnim možnostem raznih pokrajin, naj uredijo delo poljedelcev v dvojnem smislu: Da se izvede racionalna koncentracija vseh naporov v najnovejših in najbolj bistvenih panogah za življenje naroda in države ter da postavi v vojnem času na razpolago domovini čim večjo množino hrane in onih snovi, ki so predvsem za njo nepogrešljive.

Poleg te urejujoče prizadevnosti navaja gospodarsko finančni vestnik agencije »Agit« še ono, ki se bo nedvomno izkazala zelo koristna pri novih gospodarskih zavodih, ki so pričeli svoje delovanje z določnim smotrom, da jo usmeri k množitvi poljskih pridelkov. Z ustanovitvijo teh gospodarskih zavodov je hotel minister poljedelstva in gozdov ustvariti mrežo organizmov, ki naj kot izraz posameznih kategorij sodelujejo pri njegovem delu in ga krepko podpro.

Pri tem pa ne gre zanemariti nič manj koristnega dela, ki ga izvršujejo posamezne poklicne zveze. Ravno te dni so dirigenti poljedelskih sindikatov ter organizacij poljedelskih delavcev temeljito razpravljali o pričetku nove poljske letine ter so točno konkretizirali navodila, namenjena pristojnim organom. Eni in drugi so posebej vztrajali na teh vprašanjih, zakaj ravno sindikalna organizacija je poklicana, da je v tesnih stikih z množico, ki jo predstavlja, ko je v teku akcija, ki naj pomaga poljedelskim slojem, da premagajo trenutne težave in ki naj prepreči vsako nepotrebno cepljenje energij.

Končno so bile predmet razpravljanj tudi razne orodne priprave, poljedelski stroji, dobava goriva, umetna ter naravna gnojila itd. Podprte po pomoči vladnih ter sindikalnih organov ne bodo poljedelske množice opustile ničesar nepoizkušenega, saj se bori poljedelstvo skupno z bojiščno vojsko v prvi črti.

Tržno življenje se prebuja že kasneje

Količine in vrste pridelkov se zdaj ne spreminjajo več — Naprodaj so zadnje kumare

Ljubljana, 12. avgusta.

V teh dneh se količine in vrste pridelkov, ki so na živilskem trgu naprodaj, ne spremene mnogo. Vsi poletni pridelki so že dozoreli in zaenkrat obvladujejo trg.

Tržno življenje se že prebuja nekoliko kasneje. Prvi so na mestu prodajalci uvoženega sadja in zelenjave, ki se razvrstijo v velikem četverokotniku okoli živilskega trga, tako da je ena stran odprta. Skoraj vsi ponujajo enake pridelke. Zraven velikega kupa paradižnikov je kup jabolk, zraven kupa jabolk pa gomila čebule. Tu pa tam je bilo danes naprodaj tudi nekaj hrušk po 5,70 lire za kilogram. Hruške so gospodinje kupovale, ker jih ukuhavajo. Šele ko je ta okvir ustvarjen, se začne počasi polniti sredina. Najprej se razvije življenje na desni strani. Ko je tam pri vsej udobnosti že preživahno, se zelenjadarice počasi ustavljajo tudi na cesti, ki deli trg po sredi na dva dela in nato na levi polovici. Medtem pa je že v zvoniku stolne cerkve ura odbila osem.

Domače zelenjave je bilo danes kakor običajno dovolj. Nekatere prodajalke so pripeljale tudi nekaj stročjega fižola, ki je bil najprej razprodan. Gospodinje ga sedaj iščejo tudi za vlaganje. Na trgu največkrat takega ni in se morajo gospodinje v ta namen potruditi do raznih znancev, ki so tako srečni, da ga na vrtovih sami pridelajo v zadostnih količinah. Precej je še povpraševanja po kumarah. Tudi domače so sedaj na prodaj že zadnje, medtem ko so uvožene skoraj že prezrele.

Med obilico zelenjave — izredno lepo je letos zlasti domače korenje — je skupina mladih dečkov zjutraj ponujala tudi več kuncev. Na trgu so redko naprodaj kunci, čeprav bi jih nekatere gospodinje rade kupile. Toda tudi omenjeni prodajalci so jim morali najbrže kasneje znižati cene, če so jih hoteli prodati.

V zgodnjih urah je bilo naprodaj nekaj gob lisičk po 6 lir kg. Na sadnem trgu sadja ni več na izbiro toliko kakor nekatere prejšnje dni. Gospodinje še vedno povprašujejo po breskvah. Zdi se pa, da jih letos ne bo več mnogo. Z njimi so precejšnje težave, ker se pri daljšem prevozu zelo rade pokvarijo. Največ je naprodaj jabolk. Precej je že domačih, ki jih prodajajo kar med ostalo zelenjavo, največ pa uvoženih.

DNEVNE VESTI

— *Sestanek hrvatsko-italijanskega gospodarskega odbora.* Hrvatsko-italijanska agencija poroča, da so se sestali 5. in 6. t. m. hrvatski zunanji minister dr. Lorković, finančni minister dr. Košak in hrvatski poslanik v Italiji dr. Stjepan Perič z italijanskim finančnim ministrom grofom Volpijem di Misurata, predsednikom stalnega hrvatsko-italijanskega gospodarskega odbora. Na sestanku so se obravnavala razna finančna vprašanja, ki zanimajo obe državi. Sestanku so prisostvovali tudi visoki uradniki zastopanih ministrstev. Pogajanja so se vršila v duhu popolnega razumevanja in prisrčnega prijateljstva. Dosežen je bil popoln sporazum v vseh vprašanjih, nanašajočih se na tesnejše gospodarsko sodelovanje med obema državama. Posebej je bilo sklenjeno obnoviti italijansko-hrvatsko trgovinsko in plačilno pogodbo.

— **Obsežen program javnih del v Dalmaciji.** V Dalmaciji je sedaj, kakor poroča agencija »Agit«, v teku izvajanje obsežnega programa javnih del, od katerih so nekatera že končana. V Sebenicu so bila zaključena dela regulacije trga Vittorio Emanuele in preureditev glavne prometne žile skozi mesto. Sedaj pa so se pričela dela v zvezi s preureditvijo pristanišča Vruglie. Stroški se računajo na dva milijona lir. Razen tega bodo pričeli s tlakovanjem drevoreda Venezia in trga Italia, zgrajeno bo tudi novo šolsko poslopje z veliko telovadnico, obširno avlo in drugimi sodobnimi vzgojnimi ureditvami. Nabrežje San Marco bo na novo regulirano, nadaljujejo se pa pomorska dela pri nasipu Dobrica, ki bodo stala skupno več ko sto milijonov lir. Razen tega proučuje inšpektorat javnih del dalmatinske vlade številne druge, pomembne načrte, ki naj polepšajo zunanje lice dalmatinskih mest.

— **Nesreče.** Ramšak Miroslav, 10 letni sin drž. uslužbenca iz Ljubljane, je pri igri padel in si zlomil desno roko. Enaka nesreča je doletela Ivana Gajška, 8 letnega sina postrežnice iz Ljubljane, ki je tudi pri igri padel in se potolkel na glavi. Zorman Marija, 79 letna mestna uboga iz Ljubljane, je v sobi padla in si zlomila desno roko v rami. Husu Silvo, 15 letni dijak iz Ljubljane, se je pri sekanju drv vsekal v desno nogo. Tehovnik Jožefa, 10 letna hči hišarja iz Tomišlja, si je pri padcu zlomila levo nogo.

— **Novice iz Dalmazije.** Agencija »Agit« poroča: Na pobudo spalatskega prefekta Eksc. Zorbina bo pričel izhajati poljedelski tednik, namenjen agrarni propagandi ter širjenju najbolj modernih tehničnih sredstev za obdelovanje polja. Skrb za navedeni tednik je prevzel pokrajinski poljedelski inšpektorat v Spalatu, ki bo pošiljal navedeni tednik brezplačno poljedelcem in poljskim delavcem. — Kulturni odsek G. U. F.-a v Spalatu je organiziral za vse one akademike, ki so v pretečenem letu študirali na italijanskih univerzah, natečaj iz italijanščine. Zadevni pismeni in ustmeni izpiti so že bili ter bodo petim najboljšim natečajnikom podeljene denarne nagrade. — V navzočnosti cattarskega prefekta, Zveznega tajnika ter drugih predstavnikov oblasti je bil v Dopolavorovem gledališču v Cattaru prvi glasbeni popoldan G. I. L.-a.

— **Podpis dogovora železniške družbe Danubio—Sava—Adriatico.** Iz Rima poročajo: Te dni je bila v Brioniju pod predsedstvom senatorja Giannninja konferenca, ki so se je udeležili pooblaščeni predstavniki Italije, Nemčije, Madžarske in Hrvatske. Na konferenci so razpravljali o sestavni novi ureditvi železniške družbe Danubio—Sava—Adriatico, kar se je pokazalo potrebno po vključitvi Avstrije v rajh in po razpadu Jugoslavije. Konferenci so prisostvovali tudi predstavniki omenjene železničarske družbe ter odbora obvezancev. Ob zaključku konference je bil podpisan dogovor. Za Italijo ga je podpisal senator Giannini, za Nemčijo minister Clodius ter ministrski ravnatelj Prang, za Madžarsko minister De Nichi, za Hrvatsko minister Staznicky, za družbo pa glavni direktor dr. inž. Meccalini.

— **Zastopstvo ženskega G. I. L.-a v Berlinu.** Po študijskem potovanju po najvažnejših mestnih središčih nemške države je prispelo v Berlin zastopstvo ženske organizacije G. I. L.-a. Zastopstvo vodi inšpektorica Tina Bianchi Neri. Na kolodvoru so jih sprejeli zastopniki oblastev in Hitlerjeve mladine. Zastopstvo vsega ženskega G. I. L.-a si bo ogledalo v Berlinu razne ustanove narodnosocialistične stranke in druge mestne znamenitosti.

— **Trojčki.** V Cessaltu pri Trevisu je rodila zdrave, krepke trojčke gospa Hermina Guardafigo. Od trojčkov je ena hčerkica, dva sta pa sinčka. Pri krstu je dobila hčerka ime Roma, sinčka pa Berlino in Tokio. Občina ter poedinci so darovali materi in trojčkom ob rojstvu številna, lepa darila. Pred dvema letoma je rodila Hermina Guardafigo, ki je žena Črne srajce Uga Ravasina, dvojčka. Skupno ima sedaj pet otrok, ki jih je povila v dveh rojstvih.

— **Središče za židovsko vprašanje v Genovi.** Na pobudo rasnega študijskega in propagandnega urada v ministrstvu za ljudsko kulturo je bilo ustanovljeno tudi v Genovi središče za proučevanje židovskega problema. Za rektorja novega središča je bil imenovan prof. Ivan Semprini. V središčnem svetu so dr. Josip Gonella, dr. Alojzij Badino, prof. Josip Vidoni, dr. Hanibal Mauceri, dr. Valter Basso in dr. Ferdinad Garibaldi, ki je obenem središčni tajnik.

— **Umrl je stoletnik, poslednji od Garibaldijevih tisoč.** Le nekaj mesecev mu je še manjkalo do 100 letnice, pa je Genaro Romanelli te dni umrl v Napoliju. Romanelli je bil poslednji od Garibaldijevih 1000 soborcev. V rdeči srajci se je pokojnik udeležil l. 1860 v Marsali. Tedaj mu je bilo 18 let. Sodeloval je tudi pri garibaldinski tretinski ekspediciji leta 1866. Romanelli se je zadnja leta umaknil v svoj dom v Porti Capuani, kjer je stanoval pri svoji hčerki, ki je stara 50 let. Zaradi svoje zgodovine in kot častitljiv Garibaldijev soborec je užival vsepovsod globoko spoštovanje.

— **Hotel je rešiti potapljajočega se, pa je še sam utonil.** Andrej Poleti iz Bogogna se je šel kopat pri Gallaratu, pa je zaplaval v nevarni kanal Villoresi. Ko je pričel klicati na pomoč, se je pognal v kanal 32-letni delavec Pasquale Mina, ki je dosegel Polettija in si prizadeval doseči obrežje. Medtem pa je Minov prijatelj Josip Re iskal čoln, da bi prihitel svojemu prijatelju Mini na pomoč. Zaradi izrednega napora, ki je trajal nepretrgoma delj časa, pa so Mini opešale moči in je s Polettijem vred utonil, predno je priplul Re z rešilnim čolnom. Polettijevo truplo so našli po večurnem iskanju, trupla nesrečnega Mine pa še ne.

— **Blagoslovitev temeljnega kamna najvišje ležeče evropske cerkve.** Knez in nadškof iz Trenta je blagoslovil temeljni kamen nove cerkve, ki bo zgrajena v višini 3535 metrov nad morjem in ki bo najvišje ležeča cerkev v Evropi. Stala bo na vrh gore Vioz v skupini Cevedale in bo postavljena v počastitev spomina onih junaško padlih vojakov, ki so bili rodom iz Val di Sola in ki so padli v španski vojni. Cerkev bo posvečena Sv. Bernardu, ki je patron planincev. Slovesni blagoslovitvi temeljnega kamna so prisostvovali predstavniki oblastev stranke in planinstva. Ob tej priliki je imel trentski nadškof primeren nagovor.

— **Star je 101 leto, pa dela in poje.** Pri Vicenzi živi Franc Ciancherle. V Malu pri Vicenzi je dopolnil te dni svoje 101. leto rojstva. To svoje rojstno slavje je praznoval v zboru svojih petih sinov ter neštetih vnukov in pravnukov. Slavljenec je za svoja dela izredno čil. Opravlja vsa dela in silno rad prepeva poskočne in vesele napeve. Kar je najbolj zanimivo, pa je, da je slavljenec točno določil dan svoje smrti in sicer 27. septembra 1945. Vsi, ki občudujejo njegovo izvanredno mladeniško čilost in svežino, pa zatrjujejo, da ga bo smrt ukanila in da bo prišla ponj še precej let pozneje po 27. septembru 1945.

IZ LJUBLJANE

—lj **Trgovine bodo na praznik zaprte.** Na Veliki Šmaren 15. t. m. bodo po naredbi Visokega komisariata z dne 19. septembra 1941-XIX trgovine ves dan zaprte.

—lj **Ravnateljstvo Mestne ženske realne gimnazije** vabi ob likvidaciji spodaj navedene, da dvignejo stara spričevala v pisarni vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne. Pisarna je v Auerspergovi palači v I. nadstropju (poleg Križanske cerkve). A) Aplenc Viktorija, Arnejc Vera, Arnšek Alena, Arnšek Danica. B) Bajželj Marija, Bardorfer Milena, Belihar Cvetka, Berbuč Majda, Berginc Jožefa, Bezjak Vera, Bizjak Pia, Blaganje Vida, Božič Mira, Božič Zdenka, Bradač Zorka. C) Cerkvenik Ana, Cerkvenik Frančiška, Cestnik Marija, Cilenšek Friderika, Cirman Leopoldina. Č) Čebin Sonja. D) Dekleva Silva, Detela Olga, Dežman Anica, Djinovski Branka, Dovč Frančiška, Drganc Vasilija. E) Egger Marija, Eisenstädter Emilija, Errath Tatjana, Est Majda. F) Fajdiga Ljuba, Fritsch Hermina, Furiani Marija. G) Gaber Milena, Gaber Zdenka-Jožefa, Gaberšek Marija, Gala Breda, Globočnik Karolina, Gnezda Josipina, Godnik Tatjana, Gojznikar Hedvika, Golja Nada, Golob Vincencija, Grabner Dragica, Gregorin Marija, Gunstek Marija. H) Herman Vlasta, Hren Ljudmila, Hutaž Vera, Hvala Ema, Hvatal Franja. I) Istinič Slava, Ivančič Zdenka. J) Jamnik Mirka, Jamnik Nada, Janovsky Draga, Japelj Danica, Javornik Anica, Javornik Ljuba, Jeločnik Klavdija, Jeromen Angela, Juvan Marija. Od črke K do 2 prihodnjič.

—lj **Nestanovitno vreme še naprej.** V soboto se je vreme začelo boljšati in dobili smo nekaj prijetnega sonca. Kljub temu se ne more ustaliti. Oblaki so redni gostje na nebu, čeprav tudi njim ni obstanka. Jutra so meglena, hladna in vlažna, večeri pa jasni in zvezdnati. Minimalna dnevna temperatura se je zadnja dva dneva nekoliko dvignila. Včeraj je znašala v Zvezdi 9,8 stopinje C, danes pa 12,0 stop. C. Tudi maksimalna porašča. Predvčerajšnjim so zabeležili največ 24,8 stopinj C, včeraj pa 26,4. Barometer kaže na spremenljivo vreme. V skladu s tem je tudi lunina spremememba. Po Herschlovi napovedi nam prinaša mlaj, ki je nastopil danes ob 3,28, vetrovno in nestanovitno vreme. V zvezi z nedavno izredno ohladitvijo vremena je zanimivo, da smo podobno ohladitev doživeli tudi lani. Lani 7. avgusta zjutraj so v Ljubljani pokazali termometri 7,5 stop. C, torej še nekaj manj, kakor skoraj ob istem času letos. Ohladitev je lani povzročil sneg, ki je zapadel zelo nizko po planinah in okoliških hribih. Bil je znanilec ostre zime. Upajmo, da nam bo letošnja zima kljub sorodnosti vremenskega razvoja letos prizanesljivejša.

lj— **Razdeljevanje drv za avgust.** Mestni preskrbovalni urad bo v četrtek in petek 13. in 14. t. m. ter prihodnji ponedeljek in torek 17. in 18. t. m. prebivalstvu razdeljeval trda drva v telovadnici v šoli na Grabnu na Zoisovi cesti št. 5. Vsak prosilec mora prinesti s seboj mesarsko knjižico in potrdilo hišnega gospodarja, da prosilec nima zaloge drv, da nima svojega gozda in da nima plina. Upravičenci dobe za avgust na osebo po 25 kg drv za 8 L. Ko drva plača, dobi nakaznico in z njo določeni dan drva na mestni pristavi v Povšetovi ulici. V četrtek in petek 13. in 14. t. m. bodo dobili nakazila za drva samo oni prosilci, ki meseca julija še niso dobili drv. V ponedeljek in torek 17. in 18. t. m. bodo pa dobili nakaznice za drva tudi tisti prosilci, ki so dobili drva že za mesec julij, vendar pa sedaj morajo spet predložiti potrdilo hišnega gospodarja. Opozarjamo, da bodo organi mestnega preskrbovalnega urada pregledovali in se hodili prepričevat ali so navedbe potrdil resnične ali ne. Zato naj hišni gospodarji ta potrdila podpisujejo šele tedaj, ko se prepričajo o resničnosti navedb prosilca.

lj— **Vegova ulica** bo ob lepem vremenu 4 do 5 dni za vozni promet deloma zaprta zaradi naprave cestne površinske prevleke. S tem delom bo vozišče končno utrjeno.

u— **Krojači in šivilje** naj dvignejo napisne table glede uvrstitve v razrede pri odseku za obrtništvo v Čopovi ulici 1.

—lj **Mestni gospodarski oddelek v Beethovnovi ulici št. 7** v četrtek in petek 13. in 14. t. m. zaradi snaženja uradnih prostorov ne posluje za stranke.

lj— **Mestno kopališče v Prečni ulici** bo zaradi snaženja od ponedeljka 17. t. m. pa do 1. septembra zaprto.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41

Prva ljubezen dekliškega srca v argentinskem filmu mladosti in neugnanosti

Zaljubljena dekleta

Biser južnoameriških lepotic Delia Garges!

KINO UNION — TELEFON 22-21

Pikantne pustolovščine in ljubavni zapletljaji v Firenzi v XIII. stoletju

Boccaccio

Clara Calamai, Osvaldo Valenti itd.

KINO SLOGA — Telefon 27-30

Poezijo celega stoletja v delu enega ženija prikazuje velefilm

VEČNE MELODIJE

Glasba Mozart—Beethoven. V glavnih vlogah: Gino Cervi, Conchita Montenegro

Iz pokrajine Trieste

— **Na polju slave** je padel v Triestu znani bojevnik Ivan de Colle, star 30 let. Pokojni je bil po rodu iz Boche di Cattaro, od koder se je po prevratu 1918 preselil v Trieste, kjer stanujejo njegovi svojci. Bil je vnet pripadnik tiestinskega fašija.

— **Mladina se vrača iz počitniških kolonij.** Dne 12. t. m. se vrnejo dečki iz poletne kolonije v Sesani, kjer so preživeli mnogo veselih ur. Dne 13. avgusta se vrnejo deklice iz kolonije Banne. Dne 14. avgusta odpotujejo dečki tretje skupine v Sesano, dne 14. avgusta odpotujejo deklice tretje kolonijske skupine v Banne. Pred odhodom bo zdravniški pregled dečkov in deklic.

— **Nov program v Filodrammaticu.** Sedaj uprizarjajo v dvorani Filodrammatica veseloigro Marcele Marcelli »Iskanje dela«. Sledijo še drugi veseli skeči, sodeluje tudi balet triestinske opere.

— **Ponesrečenci.** Kolesar je povozil na Rotondi Boschetta 72letnega starčka Vincenca Tuzzija iz ulice Gozzi 5, ki ima poškodbe na levi nogi. V kopališču železničarskega Dopolavora se je ponesrečil 15letni Josip Balzano iz ulice Moreri 10. Priletel je z glavo ob kamen in ima poškodbe po vsem telesu. 14letna Josipina Gelin se je pri sekanju drv vsekala v desno nogo. Triletni Remigij Germani iz ulice Bartolomeo Biasoletti 9 se je polil z vrelim čajem ter se opekel po obrazu in prsih. 34letni kovač Alfonz Amodeo je bil zaposlen v kovačnici, ko mu je priletel drobec železa v levo oko in mu ga ranil. Vsi ponesrečenci se zdravijo v bolnici Kraljice Helene v Trstu.

— **Padel z drugega nadstropja in bil pri priči mrtev.** V poletni vročini se je vsedel na oknu, ki je bilo v senci, 20letni Ferdinand Montezion iz Panzana pri Monfalconu, in malo zadremal. Nenadoma pa ga je bližnji ropot prebudil, izgubil je ravnovesje in padel z drugega nadstropja na cesto. Nesrečni mladenič je bil pri priči mrtev.

— **Zastopstvo hrvatske mladine skozi Trieste.** V spremstvu namestnika Zveznega tajnika De Sole je potovalo te dni skozi Trieste zastopstvo 100 mladih organiziranih Hrvatov, ki so odpotovali v Rim, kjer bodo posečali tečaj, namenjen vzgoji dirigentov. Na kolodvoru je sprejel goste podpoveljnik G. I. L.-a in številno zastopstvo častnikov. Pozdravil jih je podpoveljnik G. I. L.-a, ter jim izrekel dobrodošlico.

— **Padla je s prvega nadstropja in umrla.** Šestletna Bruna Marija Svera iz Comena je splezala po ograji balkona prvega nadstropja, ko je izgubila ravnotežje in padla na domače dvorišče. Ubogo deklico so prepeljali v bolnico Kraljice Helene v Triestu, kjer pa je podlegla za smrtnimi poškodbami.

— **Ponesrečenci.** 55 letna gospodinja Romana Altemburger iz ulice Orlandini 1 je padla čez stopnice in si zlomila levo stegnenico. Pri skladanju zabojev se je ponesrečil 38 letni delavec Franc Brainich iz Servole, ki ima poškodovano levico. V jarek je padel šestletni Egidij Bertocchi iz Gobeghija pri Capodistrii in si zlomil levo podlahtnico. Po levem kolenu se je pobila 18 letna Luiza Zerrioli iz Bagnolija, ki je padla s kolesa. Poškodbe po obrazu ima 17 letni dijak Enij De Lai iz ulice Girardi 7, ki je padel s konja. Vsi ponesrečenci se zdravijo v bolnišnici Kraljice Helene.

Iz pokrajine Gorizia

Slovesno odkritje spomenika pri piumskem mostu. Gorizia je proslavila spomin onih hrabrih pionirjev, ki so v šesti ofenzivi ob Isonzu ob tveganju življenja preplavali Isonzo in dosegli levi breg reke, s čimer so omogočili prodirajočim italijanskim četam, da so prodrle v mesto čez most, ki so ga po junaškem činu izbranih pionirjev lahko takoj zgradili čez reko. V počastitev spomina teh hrabrih pionirjev je bil zgrajen na trgu pri piumskem mostu lep spomenik, delo znanega arhitekta Fabianija. Se!aj je bilo svečano odkritje tega umetniško izdelanega spomenika, ki se ob njem krepko odražajo umetniške konture bližnje monument. kostnice v Oslaviu. Slovesnosti so prisostvovali številni odlični predstavniki oblastev in organizacij, okoli spomenika se je zgrnila množica občinstva iz mesta in okolice. Vojaški kaplan Cesare Panchetti je blagoslovil lep lovorjev venec, ki je bil nato vržen v Isonzo, da požlvi spomin na neustrašne pionirje iz šeste ofenzive ob Isonzu. Zastopstvi sta položili ob vznožju spomenika dva venca, prvi je dar goriške občine, drugi pa pionirskega polka »Mario Flore«. Zatem je spregovoril goriški mestni poveljnik general Raffaldi, ki je v pregiednih obrisih zajel hrabro vojaško delo pionirjev, ki so v navedeni bitki ob Isonzu preplavali reko in se utaborili na levem bregu. Njihovemu činu je sledilo kmalu zavzetje Gorizije. Ob zaključku svojega spominskega govora se je prisrčno zahvalil goriški občini ter gorizijski pionirski četi, ki sta hoteli ob 26. letnici tega znamenitega vojaškega dogodka počastiti spomin neustrašnih poinirjev s postavitvijo simboličnega spomenika. Po končanem slavju so si predstavniki oblastev in stranke ogledali lepo umetniško delo spomenika, ki jim ga je obrazložil zasnovatelj arhitekt Fabiani. Gostje, ki so prispeli k tej slovesnosti iz drugih italijanskih mest, pa so si ogledali pod vodstvom gorizijskega župana inž. Casasole zgodovinski goriški grad in glavne mestne znamenitosti.

— **Ljudsko gibanje.** Dne 9. avgusta je bilo v Gorizii osem rojstev in sedem smrtnih primerov. Porok ni bilo.

— **Proščenje v župniji S. Rocco.** V nedeljo 16. avgusta bo v župniji »Pod turnom« pri San Roccu tradicionalno cerkveno proščenje. Ob sedmih bo običajna procesija iz gorizijske stolnice v župno cerkev S. Rocca. Pri procesiji sodeluje tudi gorizijski metropolitanski kapitelj in predstavniki vseh mestnih župnij. Na Rokovo nedeljo se zgrne k cerkvenemu proščenju ljudstvo iz okolice, zlasti mnogo jih pride iz S. Petra.

— **Važen sestanek za organizacijo prehrane.** V Goriziji je bil važen sestanek, ki so na njem razpravljali o izpopolnitvi prehranitvene organizacije. Sestanku so prisostvovali prefekt Cavani kot predsednik sestanka, Zvezni tajnik Molino, prehranitveni direktor Capasso, politični tajniki, pokrajinski dirigenti sindikalnih organizacij ter drugih pokrajinskih gospodarskih zavodov. V razpravi je bila predvsem ministrska odredba, po kateri mora pričeti delovati z 20. avgustom v vsaki občini posebna občinska prehranitvena komisija, ki ji predseduje župan. Prefekt Cavani je točno obrazložil smisel ter izvedbo navedene odredbe in je ob zaključku sestanka, ki je trajal dve uri, priporočal navzočim, da se zavzemajo za čim hitrejše ter čim uspešnejše priprave, ki naj vodijo do zadovoljivega delovanja občinskih prehranjevalnih komisij v gorizijski pokrajini.

— **Neurje** je zadivjalo nad Cormonsom. Sredi grmenja in bliskanja je padala toča, ki je povzročila nekaj škode na vrtovih, njivah in v bližnjih vinogradih.

— **Nadškof Margotti v Duinu.** Gorizijski metropolit nadškof C. Margotti je bil na pastirskem obisku v Malchini di Duino. Po pontifikalni maši v župni cerkvi je sledilo birmanje številnih birmancev in birmank.

— **Smrtna nesreča.** Dveletni Karol Preghel iz Cala di Canale je zvrnil s štedilnika posodo, ki je bila napolnjena z vrelo vodo. Pri tem ga je vrela voda tako močno opekla po vsem telesu, da je nesrečni otrok kmalu zatem podlegel v groznih bolečinah.

— **V zakristiji cerkve sv. Ivana v Goriziji** je zaradi neprevidnosti odvržene vžigalice nastal požar. Mimoidoči, ki so opazili, kako se vali iz zakristije dim, so o tem nemudoma obvestili gasilce, ki so pribrzeli pred cerkev in pričeli takoj z gašenjem, ki je trajalo tri ure. Na kraj požara sta prispela tudi župnik mons. Piciulin ter poveljnik gasilcev inž. Del Negri. K sreči je bila cerkev sama pred plameni popolnoma obvarovana. V zakristiji so zgorela nekatera mašna oblačila in je strop močno poškodovan. Škodo računajo na 30.000 lir.

— **Ponesrečenca.** 35-letni Mario Medeot iz Gradisca si je med delom zmečkal desni gleženj. 42-letni delavec Angelo Martellossi si je med delom v obratu SAFOG hudo opekel obe nogi. Oba ponesrečenca se zdravita v gorizijski bolnici Brigata Pavia.

Hrvatsko gledališče

S politično osvoboditvijo Hrvatske je postalo neodvisno tudi hrvatsko gledališče. Hrvatska gledališka umetnost je osredotočena v hrvatskem državnem gledališču, ki goji opero in dramo in ima za vsako posebno gledališko poslopje. Začetki hrvatske drame segajo daleč nazaj v romansko italijanske sakralne igre, ki so jih vprizarjali v Dalmaciji. Iz te srednjeveške umetnosti se je razvila sčasoma pod vplivom posvetnih idejnih smeri posvetna drama. Prvo hrvatsko dramo v novem duhu »Sužnja« je napisal Hanibal Lucić v 16. stoletju, Marin Držić je pa napisal prve hrvatske komedije, zasnovane v renesančnem slogu.

Iz 17. stoletja datirajo začetki prave hrvatske drame v Zagrebu. Od leta 1780 so gostovala v Zagrebu potujoča nemška gledališča. Leta 1834. je bilo na Markovem trgu zgrajeno prvo pravo gledališko poslopje (zdaj magistrat) in tu je nastala ter se razvijala hrvatska gledališka umetnost, skozi dobrih 60 let. To gledališče je bilo otvorjeno z gostovanjem nemškega gledališkega odra iz Brna in skozi 6 let so vprizarjali v njem samo nemška dela. Vmes so pa prirejali pevske koncerte hrvatskih narodnih pesmi. 10. julija 1840 je prišlo na oder tega gledališča prvo hrvatsko delo Kukuljevićeva drama »Juran in Sofija«. To je bil rojstni dan nove hrvatske gledališke literature. Leta 1846 je Vatroslav Lisinski dovršil prvo hrvatsko opero »Ljubezen in kovarstvo«. Leta 1861 je bilo hrvatsko gledališče s posebnim sabornim zakonom proglašeno za državno ustanovo. Leta 1870 je pa ustanovil hrvatski komponist Ivan Zajec hrvatsko opero. V sezoni 1940/41 se je hrvatsko državno gledališče zlasti močno razvilo. Na repertoarju so bila večinoma domača dela. Med inozemskimi avtorji sta bila zastopana dva italijanska in šest nemških.

IZBIRA POKLICA.

— Kaj hoče postati vaš sin, ko bo dokončal študira!?

— Učitelj.

— Kaj ga tako veseli učiteljski poklic?

— Da, že zdaj je zelo navdušen za počitnice.

VESELOST IN DOBRA VOLJA

as poživita v teh mrkih dneh. K temu vam pripomore uživanje »Ambroževe medice«, pristne le iz Medarne, Ljubljana, Židovska ul. 6.

Inserirajte v „Slov. Narodu“

Pred 60 leti je Anglija okupirala Egipt

Vodja nacionalistov Arabi paša je hotel rešiti svojo domovino angleškega in francoskega finančnega in političnega nadzorstva — Ob napadu Angležev je ukazal zažgati in porušiti Aleksandrijo

Ena izmed mnogih piramid v Egiptu

Leta 1881 je bil Egipt pod finančno kontrolo Anglije in Francije, ki jo zgodovina pozna pod imenom kondominij. Ta režim je bil naložen Egiptu 18. novembra 1876. v zaščito francoskih in angleških upnikov, ker je bila država zaradi izredne razsipnosti Khediva Ismaila pred finančnim polomom. Leta 1879 je bil Ismail odstavljen in nadzornostvo reorganizirano in izpopolnjeno. Vse gospodarsko življenje Egipta je postalo monopol dveh nadzornikov, ki ju je imenoval podkralj po nasvetih Londona in Pariza. Finančno nadzorstvo pa je kmalu postalo tudi politično nadzorstvo. Novi Khediv Mehmet Tevfik, prvorojeni sin Ismaila, je bil šibkega značaja, neodločen in boječ. Vedno je sledil nasvetom, ki sta mu jih dajala angleški in francoski nadzornik.

Razumljivo je, da so Egipčani, ki so morali plačevati visoke davke in naravnost židovske obresti, videli vir vseh slabosti v tujcih, ki so se v Egiptu naseljevali v vedno večjem številu. Letno je egiptsko prebivalstvo moralo plačati 5 milijonov funtov šterlingov.

Leta 1881. se je nenadoma kot obljubljeni odrešitelj izpod tega jarma pojavil kot vodja nacionalistov general Ahmed Arabi. Zgodovinarji o njem še danes niso enotnih misli. Nekateri ga smatrajo za orientalskega Garibaldia, drugi pa za pokorno orodje angleške vlade, ki si je z njegovo pomočjo hotela dokončno podrediti Egipt tudi v političnem oziru.

Novembra 1881. je vodstvo francoske vlade prevzel Leon Gambetta izredno odločen, borben in politično genijalen mož. Gambetta je v decembru opozoril angleškega poslanika v Parizu lorda Lyonsa o nevarnostih položaja v Egiptu in mu predlagal, naj bi angleška in francoska vlada napravili v Kairu kolektivni protestni korak in tako podprli Khediva Mehmeta. Toda London se za ta predlog ni ogrel. Gambetta je na to pripravljal samostojno akcijo, vendar pa je ni izvedel, ker je 25. januarja 1882. moral podati ostavko. Novi ministrski predsednik je bil grof Freycinet. Ker je nasprotoval vsaki imperialistični pustolovščini in se ni hotel zameriti parlamentu, je Freycinet spremenil zunanjo politiko v osnovah. Položaj se je sedaj popolnoma izpremenil. London je postal odločnejši, Pariz pa se je vedno bolj obotavljal. Sicer tudi angleški zunanji minister Gladstone ni bil imperialist, pač pa njegovi mlajši tovariši v vladi. Ko so se ti odločili za vojaško akcijo proti Egiptu, je moral tudi Gladstone popustiti.

Med tem so egiptski nacionalisti razvijali vedno živahnejšo propagando za osvoboditev Egipta izpod tujega jarma. V Tevfikovo vlado so spretno spravili več ministrov iz svojih vrst. Končno so izsilili tudi ustavo, ki je predvidevala izvolitev plemenitaške zbornice. Ta parlament je zasedal prvič od januarja do marca 1882. Po svojih sklepih je jasno pokazal, da hoče predvsem odpraviti angleško in francosko nadzorstvo, posebno ker je zahtevai pravico sklepati o državnem proračunu. Februarja je plemenitaška zbornica s pravim državnim udarom postavila na čelo Egipta vlado sestavljeno iz samih nacionalistov. V njej je Arabi paša bil tajnik vojnega ministrstva. Odslej se nacionalisti sploh niso več ozirali na Anglijo in Francijo. Smatrali so, da se jim ni treba bati teh evropskih velesil, ker bi se vsa Evropa protivila kakršnikoli angleško-francoski intervenciji v Egiptu. Tajno so jih hrabrili tudi iz Carigrada. Položaj se je tako zaostril, da sta smatrali Francija in Anglija potrebno odposlati pred Aleksandrijo večje število vojnih ladij »za moralno oporo Khedivu in za zaščito Evropcev«.

Ladje so priplule pred Aleksandrijo 20. maja. Angleškim je poveljeval sir Beauchamp Seymour, francoskim pa admiral Conrad. Toda moža nista imela enakih navodil. Angleški poveljnik je smel izkrcati svoje čete, francoski pa ne. Vse to egiptskih nacionalistov ni prestrašilo. Svojo kampanjo proti tujemu gospodstvu so sedaj prenesli v okvir verskega fanatizma. Po vseh egiptskih mestih so posebni govorniki klicali Egipčane na sveto vojno proti Evropcem. V tem zastrupljenem ozračju ni bilo mogoče izogniti se krvavim incidentom. 11. junija je bilo v Aleksandriji poklanih na stotine Evropcev, toda angleško in francosko brodovje je še odlašalo z intervencijo. To je podžgalo Arabija, da je izjavil dopisniku »Timesa« med drugim: Anglija je lahko gotova, da bodo s prvim strelom njenih topov prenehale veljati vse pogodbe, da bo nadzorstvo ukinjeno in da država ne bo priznavala več svojih dolgov. London pa je še vedno molčal in se pripravljal.

Dne 27. junija se je angleški konzul v Kairu sir Edvard Malet vkrcal na ladjo in odpotoval v Evropo. Že nekaj dni na to je London smatral, da je prišel trenutek za akcijo. 10. junija je admiral Seymour naslovil na vojaškega poveljnika Aleksandrije ultimat. Zahteval je prekinitev vseh utrdbenih del v Aleksandriji in zagrozil, da bo, če njegovim zahtevam ne bodo ugodili in v prisotnosti angleških oficirjev odstranili topove, naslednje jutro otvoril ogenj. Še istega dne so skušali intervenirati italijanski, francoski, nemški, avstrijski in in ruski konzul. Toda brez uspeha. Francoski admiral Conrad je po navodilih odredil, da se francoske ladje odstranijo in zaplovejo v Port Said. Tako se je končalo angleško-francosko sodelovanje v Egiptu.

11. julija zjutraj so Angleži začeli streljati. Obalne baterije so jim odgovarjale in jim prizadele nekaj škode. Vendar so morale kmalu umolkniti. Ob 17. popoldne je bilo že vse končano. Naslednje jutro so branilci Aleksandrije ob prvih topovskih strelih izobesili bele zastave. Toda angleški admiral se je obotavljal izkrcati svoje čete. Bržkone se je bal uresničitve Arabijeve grožnje, da bo, če se izkrca, Aleksandrijo zažgal in porušil.

Arabi je svojo obljubo držal. Ob 16. uri je izbruhnil na vseh koncih Aleksandrije ogromen požar. Zgodaj popoldne so se pojavili v mestu konjeniki in pozivali prebivalstvo, naj Aleksandrijo čimprej zapusti. Nastala je splošna panika, v kateri so izgubili življenja starčki, žene, otroci, ki jih je ponorela množica enostavno pohodila. Arabi je mislil, da bo na ta način, posnemajoč rusko taktiko v Moskvi za časa Napoleona, odvzel Angležem važen strateški položaj. Toda uničenje Aleksandrije ni zakasnilo niti za eno uro usode Egipta. General Seymour je 14. julija končno izkrcal svoje čete, ki so se najprej lotile gasitve požara. 20. avgusta so nato angleške čete zavzele Ismailio in Suez, končni poraz pa je Arabi doživel 13. septembra pri Tel el-Kebirju. Porazil ga je angleški general Wolseley. Usoda Egipta je bila odločena. 19. januarja 1883. je bilo s posebnim zakonom odstranjeno nadzorstvo, Anglija je ostala edini gospodar Egipta.

Egiptske žene nosijo še vedno pajčolan

Nekaj o revmatizmu

V deželah severne Evrope so v zadnjih desetletjih ugotovili, da se revmatizem vedno bolj širi. Leta 1918 je bilo na Švedskem 9,1 % prezgodaj upokojenih uradnikov revmatičnih in do leta 1928 se je povečalo njih število na 12,4 %. Neki zdravstveni urad je izračunal, da trpi na revmatizmu zdaj šestina vseh moških in ena sedmina vseh žensk, ki prejemajo bolniško podporo. Medicina v pogledu zatiranja revmatizma še ni kdo ve kaj storila. V Parizu je bila 1925 ustanovljena mednarodna liga proti revmatizmu in dve leti pozneje je začelo delovati tudi v Nemčiji Zdravniško društvo, ki se peča s proučevanjem revmatizma.

O vzrokih revmatizma so mnenja zdravnikov še deljena. Znano je, da nastane ta bolezen po infekciji, zlasti zaradi gnilih zob, in da je vezana na prehlad ter da se lahko tudi podeduje. Ljudje, ki jih muči revmatizem, nosijo najbrže nagnjenje za to bolezen že v sebi. Razširjenje revmatizma v zadnjih desetletjih pa kaže na to, da gre za bolezen naše civilizacije. V Nemčiji je bil nedavno ustanovljen državni odbor za zatiranje revmatizma in njegov predsednik je prof. dr. Geronne. Po njegovem mnenju bi najuspešneje zatirali revmatizem, če bi zboljšali delovne pogoje in stanovanjsko higieno, če bi neprestano nadzorovali zobovje ljudi ter skrbeli, da bi bili ljudje telesno čimbolj odporni. Vse, kar koristi telesu, ga tudi bolj utrdi proti trem oblikam revmatizma, akutnemu in kroničnemu sklepnemu revmatizmu, mišičnemu revmatizmu in nevralgijam, med katere spada tudi išias.

Izvoz iz Protektorata

Minister za gospodarstvo in delo v protektoratni vladi dr. Bertsch je objavil zanimiv članek o uspehih vojnega gospodarstva na Češkem in Moravskem Dr. Bertsch je objavil zanimiv članek o uspehih vojnega gospodarstva na Češkem in Moravskem. Dr. Bertsch opozarja na to, da je odpadlo od produkcijske kapacitete bivše Češkoslovaške po podatkih iz leta 1935. komaj pičla polovica na ozemlje sedanjega Protektorata, računano po številu delavcev, dočim je dejanska proizvodnja računana po številu storjenih delovnih ur zdaj v Protektoratu najmanj tako velika, kakor je bila takrat v vsej republiki. Povečana industrijska proizvodnja Protektorata prinaša koristi tudi Nemčiji.

Že lani, ko je protektoratna industrija prva naročila iz Nemčije, je znašala vrednost iz Protektorata v Nemčijo uvoženih industrijskih izdelkov nad 1.500,000.000 mark. Samo železo in kovine predelujoče industrije so dobavile Nemčiji okroglo za 750 milijonov mark izdelkov. Tudi izvoz iz Protektorata v inozemstvo, ki je znašal lani nad 400 milijonov mark, pomeni važen prispevek Češke in Moravske k nemškemu vojnemu gospodarstvu. Dr. Bertsch omenja dalje, da se je posrečilo v prej zelo zanemarjenem mlekarstvu podvojiti proizvodnjo masla ter znatno povečati pridelek sočivja, sladkorne pese, oljaric in lanu. Letos se je pa povečal v Protektoratu tudi pridelek žita.

Izsušitev močvirij v Rimu

Rumunsko kmetijsko ministrstvo je začelo v okrožju Galac z deli izsušitve močvirnega ozemlja v Bratešu. Računajo, da bodo pridobili s temi deli okoli 14.000 ha poljedelsko koristne zemlje. Na tej zemlji nameravajo posejati riž.

Strašna kolera pred 50 leti

V Hamburgu je položila na bolniško posteljo 17.983 prebivalcev in zahtevala 7600 žrtev

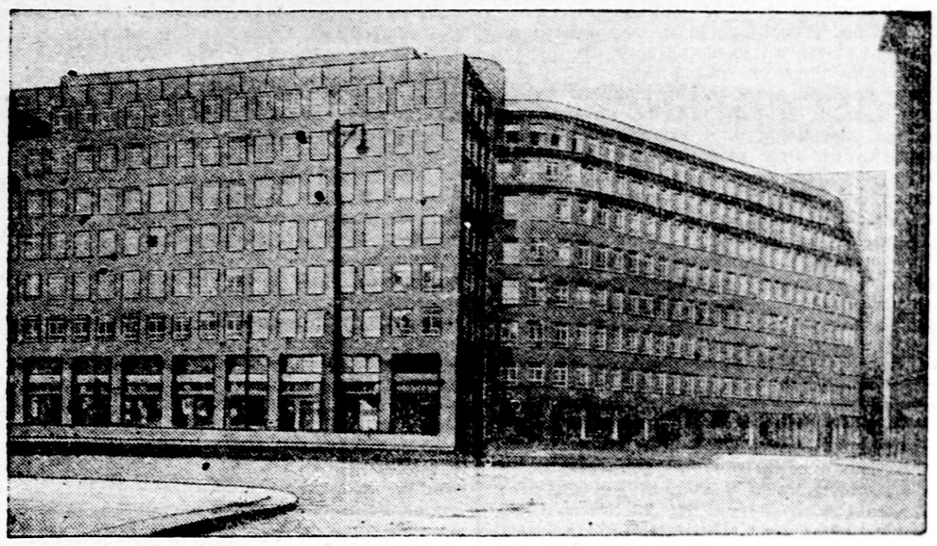

Hamburg — nova pisarniška palača

V Afganistanu je izbruhnila epidemija kolere, ki je zahtevala že mnogo žrtev. Nihče se ni zmenil za to vest, objavljeno v aprilu 1892 v dnevnem tisku. Afganistan je pač daleč. Kmalu je pa dnevni tisk poročal, da je izbruhnila epidemija kolere v Kabulu in Teheranu, pozneje pa še v Rostovu, Odesi in Petrogradu. Toda zapadne Evrope tudi te vesti niso vznemirile, saj so govorile o mestih tam nekje daleč na robu sveta. Ljudje si niso delali nobenih skrbi, a že je prišla vest iz okolice Pariza, kjer je izbruhnila epidemija, ko je pritisnila poletna vročina. Šele tedaj so ljudje v Evropi prisluhnili in jeli govoriti o koleri, o strašni nalezljivi bolezin, ki izpusti iz svojih krempljev le redko žrtev. Kmalu so pa zopet pozabili na nevarnost, dokler ni napočil v Hamburgu 16. avgust 1892.

Prebivalci velikega pristaniškega mesta ob Labi so si bili edini v tem, da tako vročega poletja že dolgo ni bilo kakor takrat. Laba je bila v svoji strugi močno upadla. Tudi zidarski vajenec Kähler je čutil silno vročino in soparico, ko je šel zjutraj na delo. Bil je čil in zdrav. Še istega dne zvečer so pa zdravniki v novi splošni bolnici pokrili njegovo počrnelo truplo z rjuho. Nobenega dvoma ni bilo med zdravniki, da je podlegel fant azijski koleri. Strašna bolezen, skrivnostni gost z vzhoda, se je bil naselil v Hamburgu. Kolera je začela neusmiljeno kositi med prebivalci. Ljudi je napadala kar na cesti, kjer so padali in se zvijali v strašnih krčih. Vozili so jih v bolnico, kjer so pa večinoma že naslednjega jutra umirali.

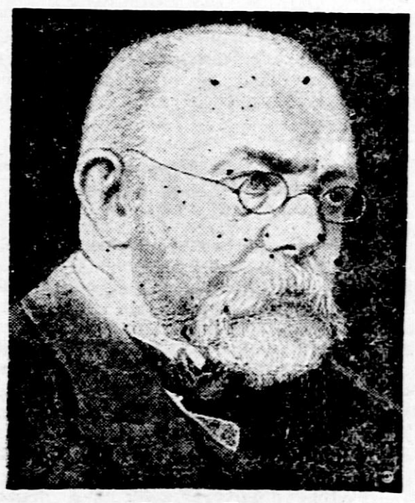

Robert Koch

Kolera se je naglo širila. 24. avgusta so našteli že 200 žrtev. Vsak dan je število naraščalo. V naslednjih dneh je naraslo že na 500 dnevno. Vročina pa nikakor ni hotela popustiti. Iz Berlina sta prispela Robert Koch in vladni svetnik dr. Ratns. Koch je ugotovil, da prenaša poseben bacil in takoj je odredil, da mora biti vsa pitna voda prekuhana, preden jo ljudje pijo. Kolera je pa razsajala naprej. Hamburg je bil postal otok, prokleto mesto, odrezano od sveta. Nihče ni hotel zapustiti mesta, če bi mogel, ker se ni imel kam zateči. Bolnice so bile kmalu prenapolnjene in začeli so graditi barake, kamor so spravljali bolnike. Dobra polovica bolnikov je sproti umirala. Toda zdravniki niso obupali. Organizirali so boj proti strašni bolezni in polagoma so epidemijo omejili, dokler ni ob koncu oktobra ponehala.

Od kod je bila prišla ta neznosna šiba božja, ki je zahtevala v Hamburgu 7600 žrtev in priklenila na bolniško posteljo 17.983 prebivalcev? Kdo jo je bil zanesel v mesto?

Točnega odgovora na to vprašanje ni bilo. Govorilo se je, da so zanesli kolero v Hamburg tuji mornarji, Rusi ali Francozi. O naglem širjenju je pa izpregovoril Robert Koch sam. Kriva je bila voda, krive pomanjkljive higienske razmere. Hamburška pitna voda je bila pravo leglo bacilov in mikrobov, zbirališče najrazličnejše nesnage. Koch je dejal: kriva je ta voda in bacil.

Kochu so pa začeli ugovarjati. Pettenkofer je izjavil: kolerni bacil sam ne more biti kriv. Pri taki epidemiji je potrebno časovno krajevno in individualno nagnjenje. Da bi svojo trditev podprl, je izpil Pettenhofer vpričo svojih študentov vzrejene kulture kolero povzročujočega bacila in ostal je zdrav. Spor se je še nekaj časa vlekel, potem je pa zapadel pozabi. Polegla se je še tudi groza, ki jo je bila povzročila strašna epidemija. Čas je zacelil vse rane. Hamburžani so že davno pozabili na skrivnostnega gosta z vzhoda, k je bil prinesel pred 50 leti mestu toliko zla.

Žetev v Švici

S posebno odredbo je bila odrejena oddaja vsega krušnega žita in žita za pokladanje živini, ki bo letos pridelano. Ta ukrep je zelo važen, kar izhaja deloma tudi iz dejstva, da je v zadnjem času 35.000 kmečkih posestev več ko prej pridelalo za kruh in hrano živalim potrebno žito.

Bolgarsko-finska pogodba

Na osnovi nedavno v Helsinkih podpisane bolgarsko-finske kompenzacijske pogodbe bo Finska do konca oktobra 1942 dobavila Bolgariji 7.5 milijona škatlic vžigalic za ceno 0.64 leva za škatlico. Bolgarija bo v zameno dobavila Finski surov tobak.

Povišanje delniške glavnice AGIP-a

Poluradna italijanska petrolejska družba Azienda Generali Italiana Petroli »Agip« v Rimu bo v kratkem dvignila svojo delniško glavnico od 500 milijonov lir na eno milijardo. Ta ukrep je v zvezi s prevzemom več sekvestiranih petrolejskih podjetij na sovražnem ozemlju.

D. Du Maurier: 65

Prva žena

Roman

Prsti so se ji skrivili na mojem komolcu. Sklonila se je, njen beli mrtvaški obraz se je približal mojemu, temne oči so se zapičile v moje. »Veste, obtolkla se je bila ob skalah, tako da je bila vsa razmesarjena,« je zašepetala. »V obraz, ki je bil prej tako lep, je ni bilo več spoznati; in obe roki je bila izgubila. Gospod de Winter je moral v Edgecombe, da jo je prepoznal. Sam je šel tja. Čeprav je bil tiste dni zelo bolan, je vendar hotel iti. Nihče mu ni mogel ubraniti. Niti gospod Crawley ne.«

Prekinila se je, potem pa nadaljevala, gledaje me takisto srepo kakor prej. »Te nesreče si nikoli ne odpustim. Jaz sem bila kriva, ker me tisti večer ni bilo doma. Popoldne sem bila v Kerithu in sem precej zamudila; gospa je bila v Londonu, pričakovali smo jo šele ponoči. Zato se nisem podvizala. Ko sem prišla okrog poli desetih domov, so mi povedali, da se je gospa nekaj dni pred sedmo vrnila, zahtevala večerjo in spet odšla. Na obalo, kakopak. Kar za skrbelo me je. Veter je pihal z jugozahoda. Da sem bila doma, gotovo ne bi bila šla nikamor. Mene je zmerom poslušala. ‚Jaz nocoj ne bi hodila venkaj, vreme ni prida,' bi ji rekla, in ona bi mi bila odgovorila kakor po navadi: ‚Naj bo po tvojem, Danny, godrnjavka stara...' Sedeli bi bili tu in kramljali; morda bi mi bila pripovedovala, kaj je delala v Londonu, kakor že tolikokrat...«

Roka me je bolela in odmirala v primežu njenih prstov. Videla sem napeto kožo na njeni mrtvaški glavi, štrleče podočnice in rumenkaste lise za ušesi...

»Gospod de Winter je bil večerjal z gospodom Crawleyem, tam spodaj v hiši zraven pisarne,« je nadaljevala. »Ne vem natanko, obkorej se je vrnil; nemara da je bilo kaj čez enajst. Malo pred polnočjo je jel pihati hud veter, gospe pa še vedno ni bilo nazaj. Šla sem v vežo; a pod knjižniškimi vrati ni bilo videti svetlobe. Vrnila sem se gor in potrkala na vrata oblačilnice. Gospod de Winter se je takoj oglasil: »Kdo je? Kaj pa je?« Povedala sem mu, da sem v skrbeh zaradi gospe, ki se še ni vrnila. Čez trenutek mi je v nočni halji odprl vrata. »Najbrže je ostala čez noč spodaj v hišici,« mi je rekel. ‚Jaz na vašem mestu bi šel spat. Ako veter ostane, bo gotovo prenočila tam, kjer je zdaj.' Izmučen je bil videti in skoraj žal mi je bilo, da sem ga motila. Konec koncev je bila res že tolikokrat prenočila v hišici, in slabo vreme na morju ni bilo zanjo nič novega. Mogoče je bilo tudi, da vobče ni bila odrinila na morje, ampak je samo hotela prebiti noč v hišici, da bi se po vožnji v London in nazaj nekoliko oddahnila. Vzlic temu pa nisem mogla zaspati. ‚Kaj neki dela?' sem se vpraševala spet in spet...«

Znova je premolknila. Kar nič več je nisem mogla poslušati. Najrajši bi bila planila v beg, samo da pridem iz te sobe. A gospa Danvers je že nadaljevala.

»Tako sem do jutra sedela na postelji, potem se pa nisem mogla več premagati. Vstala sem, se oblekla, vrgla nase plašč in hitela skozi gozd na breg. Beli dan je že bil, veter se je bil polegel, droban dež je padal izpod neba in vreme je bilo nekoliko megleno. Na obali sem takoj zagledala plavajočo bojo in čoln, jadrnice pa ni bilo nikjer...« Zdelo se mi je, da vidim mali zaliv v sivi jutrnji svetlobi; čutila sem pršavico, kako mi moči obraz, in ko sem napela oči, sem skozi meglo videla sredi vode nekaj temnega in nedoločenega: bojo...

Starka je izpustila moj komolec, roka ji je omahnila nizdol. Njen glas je izgubil vso toploto in spet postal brezčuten in ravnodušen, kakor je zmerom bil.

»Enega izmed rešilnih pasov je še tisti popoldan vrglo pri Kerrithu na obalo; drugega so naslednji dan ribiči našli med skalovjem onkraj rta. In morje je izplavilo na breg tudi kose konoplja.« Odmaknila se je od mene ter jela drugega za drugim zapirati predale; popravila je sliko na steni in pobrala kosmič puha s preproge. Gledala sem jo, ne vedoč, kaj naj storim.

»Ali zdaj veste, zakaj gospod de Winter ne mara več stanovati v teh sobah? In zakaj noče več slišati morja?«

Še skozi zaprta okna in oknice sem slišala glas morja, zamolklo, grozeče šumenje valov, ki so se razbijali na kameniti obali. Kmalu bo rastoča plima poplavila breg, tako da bo pljuskala malone ob znožje hišice.

»Od tiste noči, ko je utihnila, ni več stopil v te prostore,« je rekla gospa Danvers. »Takoj je dal odnesti svoje reči iz oblačilnice. Pripravili smo mu sobo na koncu hodnika. Pa niti tam ne verjamem, da bi mnogo spal. Po vse noči je sedel v naslanjaču. In zjutraj so bila tla na okrog posuta s cigaretnim pepelom. Frith ga je slišal, kako je hodil po knjižnici sem ter tja. Sem ter tja, kar naprej sem ter tja...«

Tudi jaz sem videla cigaretni pepel na tleh okrog naslanjača. Slišala sem njegove korake. Ena dve, ena dve, naprej in spet nazaj... Gospa Danvers je tiho zaprla vrata med spalnico in predsobjem ter utrnila luč. Nič več nisem videla ne postelje ne vrečice z nočno srajco na zglavju, ne toaletne mize ne copat pred naslanjačem. Starka je z roko na kljuki obstala pri vratih predsobja, čakaje, da odidem z njo.

»Semkaj hodim vsak dan sama brisat prah,« je dejala. »Če bi spet hoteli priti, mi prosim kar povejte. Pokličite me po telefonu. Vedela bom, za kaj gre. Hišnam nikoli ne dovolim, da bi hodile tu gor. Nihče razen mene ne prihaja.«

Njen glas je znova dobival tisti dvoumni zaupni poudarek. Ustnice so se ji krivile v umeten, posiljen nasmeh. »Katerikrat, kadar je gospod de Winter z doma in se čutite samo, bi vam nemara godilo priti gor in nekoliko posedeti. Treba je le, da me obvestite. Tako prijetno je tu. Človek ne bi dejal, da je že toliko časa, kar je ni več, kaj ne da ne? Vse je tako v redu... Človek bi si mislil, da je pravkar odšla in da se zvečer vrne.«

Nasmehnila sem se, a reči nisem mogla besedice. Grlo mi je bilo suho, kakor zadrgnjeno.

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani